

MTx 126824

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

จำเอกพงษ์ศักดิ์ ชุนมาลี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : จำเอกพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ทองสอดแสง)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ รักราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์)

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพรร์ สุนทร)

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : จำเอนพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร สุนทร

ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร จำนวน 336 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และข้อเสนอแนะผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ โดยภาพรวมสามารถอธิบายได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ(4) ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยสอดคล้องดูแล เฝ้าระวังเหตุในชุมชนของตนเองและแจ้งข่าวให้เทศบาลทราบ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เทศบาลควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อเกิดภัย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์ในการช่วยเหลือประชาชนให้พร้อมออกปฏิบัติหน้าที่ และเตรียมพร้อมไว้เสมอ หรือแจกจ่ายไว้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ ผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายของเทศบาลให้ทั่วถึงทุกชุมชน

คำสำคัญ : ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประสิทธิภาพ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

Title : The Participation factors of the Public Affecting the Effectiveness of the Prevention and Relief of Residents in Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province

Author : PO1 Pongsak Kunmalee

Degree : Master of Public Administration (Public and Private Management)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisor : Assistant Professor Dr.Sitthiporn Soonthorn

Year : 2019

ABSTRACT

This research aims to study the level of participation of people in the prevention and mitigation. Municipality district Talasup Pratiw country Chumphon. To study the factors of people's participation. Impact on effectiveness, prevention and mitigation. Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province. And To study suggestions, problems and guidelines. Participation in disaster prevention and mitigation Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province Population and sample Household representative in the district Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province 336 people. Statistics used in data analysis. Include Frequency, percentage, mean, standard deviation Hypothesis testing with Pearson coefficient (Pearson Product Moment Correlation) And linear regression analysis (Multiple Regression Analysis) By Enter The statistical significance level .05. The researcher uses the frequency distribution method. (Frequency Distribution) and depict

The research found that; (1) Public Participation Factors in Disaster Prevention and Mitigation Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province the overall level was moderate; (2) Effectiveness, prevention and mitigation. Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province the overall level was

moderate; (3) The relationship between Public Participation and Effectiveness of Mitigation and Prevention Talaysub Subdistrict Municipality, Pathio District, Chumphon Province Overall, the relationship was high. Public Participation Factors Affecting the Effectiveness of Mitigation and Disaster Mitigation. The most is participation in benefits participation in evaluation participation in practice and the participation in decision making. Respectively the whole picture can be explained. 60.90 percent Statistically significant at the 0.01 level; and (4) Suggestions, problems, and guidelines for participation in the prevention and relief of residents in Talaysub subdistrict municipality, Pathio district, Chumphon province, as follows: Participation in decision making municipality should encourage people to participate in disaster prevention and mitigation by surveillance. Watch out for your community and inform the municipality. Participation in practice municipality should be trained in prevention and mitigation, to be able to help themselves and others when disaster strikes. Participation in benefits the municipality should provide equipment to help the people ready for duty, and always ready or distributed to each village or community. Participation in evaluation municipality should be publicized to the public about the disaster. Through the broadcast tower or the voice of the municipality to all communities.

Keywords : Public Participation Factors effectiveness Prevention and mitigation

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร สุนทร อาจารย์ ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด ด้วยความทุ่มเท และใส่ใจอย่างยิ่ง ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณนางสาวสุภาพร ขาวชำนาญ ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ดร.อุษณีย์ ดวงพร ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษด้านภาษาไทย โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโต ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และนางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนโคกล่ามวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว ญาติมิตร ตลอดจนผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญและอยู่เคียงข้างของผู้วิจัยเสมอมาทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบูรพาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสร้างความเจริญด้านการศึกษาและประสิทธิประสาทวิชาให้ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ

จำเริญวงศ์ศักดิ์ ขุนมาลี

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล	26
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	36
2.4 บริบทของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร	63
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
2.6 แนวคิดทฤษฎีสนับสนุนตัวแปร	79
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	84

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย	90
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	92
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	95
บทที่ 4 ผลการวิจัย	96
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	96
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	120
5.1 สรุปผลการวิจัย	121
5.2 อภิปรายผล	123
5.3 ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	136
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม	146
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	155
ภาคผนวก ง หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	160
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	164
ภาคผนวก ฉ หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	166
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	168
ประวัติผู้วิจัย	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	หลักการ แนวทางปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย 47
2.2	หลักการ แนวทางปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน 50
2.3	หลักการ แนวทางปฏิบัติในการอพยพ 54
2.4	หลักการ แนวทางปฏิบัติหลังเกิดภัย 58
2.5	หลักการ แนวทางปฏิบัติการประสานการปฏิบัติกับองค์การสาธารณสุข 62
2.6	จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 64
2.7	สถิติการเกิดอุทกภัย/โคลนถล่มในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 68
2.8	สถิติการเกิดวาตภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 68
2.9	สถิติการเกิดภัยแล้งในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 69
2.10	สถิติการเกิดอัคคีภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 69
2.11	การประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ 70
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 88
3.2	ค่าระดับของความสัมพันธ์ 94
4.1	จำนวนและร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 99
4.2	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมและจำแนกเป็นรายตำบล 100
4.3	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายข้อ 101
4.4	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกเป็นรายข้อ 102

ตารางที่	หน้า
4.5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมี ส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายชื่อ	103
4.6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมี ส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกเป็นรายชื่อ	104
4.7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	105
4.8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ จำแนกเป็นรายชื่อ	106
4.9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการเตรียมความพร้อม จำแนกเป็นรายชื่อ	108
4.10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน จำแนกเป็นรายชื่อ	110
4.11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการจัดการหลังเกิดภัย จำแนกเป็นรายชื่อ	112
4.12 ค่าระดับของความสัมพันธ์	114
4.13 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร	114

ตารางที่	หน้า
4.14 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวม	116
4.15 ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร	117

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	วงจรการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff	18
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	85

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ของสาธารณภัย อุบัติภัยมีมากขึ้น และรุนแรงซับซ้อนมากในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา จากรายงานของคณะกรรมการระดับรัฐบาลว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ไอพีซีซี) พบว่า ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งพายุเฮอริเคน พายุเทอร์นาโด ฝนตกครั้งใหญ่ที่ทำให้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรง ไฟป่า และคลื่นความร้อนหรือฮีตเวฟ ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาภัยพิบัติกำลังเพิ่มความถี่ขึ้นทุก 10 ปี เมื่อ 50 ปีที่แล้วมีภัยพิบัติใหญ่ 13 ครั้ง ก่อนที่จะเพิ่มความถี่ขึ้นใน 40 ปีที่ผ่านมาเป็น 15 ครั้ง และเมื่อ 20 ปีที่แล้วเพิ่มขึ้นเป็น 44 ครั้ง ในรายงานเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและประเทศไทยของกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระบุว่า เฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นเป็น 10 เท่า เฉพาะในประเทศไทยที่มีการเก็บข้อมูลระหว่างปี 2532 จนถึงปี 2545 โดยรวบรวมข้อมูลจากความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วม ภัยแล้ง และพายุ มีมูลค่าความเสียหายกว่า 70,000 ล้านบาท กรณีเกิดภัยพิบัติสึนามิในไทยปี 2547 (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2552) ภัยเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ซึ่งกล่าวโดยรวมว่า “สาธารณภัย” รวมทั้งการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการรบกวนขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นการกระทำที่เรียกว่า “การก่อวินาศกรรม” มีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งทางราชการจะต้องดำเนินการหามาตรการป้องกันอย่างเต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2552, น. 5) ซึ่งการเตรียมความพร้อมที่ดีหรือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์จะสามารถช่วยลดความเสียหายได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งทำให้ลดการสูญเสียลงได้

รัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาจึงได้จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบขึ้น เพื่อดูแลรับผิดชอบขึ้นในระดับกรมคือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยและได้จัดทำแผนแม่บทการป้องกันและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากอุทกภัย วาตภัย และโคลนถล่ม (ระยะ 5 ปี) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2550 เพื่อให้เป็นกรอบและทิศทางการบริหารจัดการและประสานการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการและงบประมาณ 2553-2555 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2552 เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกกำหนดภารกิจให้ดูแลรับผิดชอบในการป้องกันสาธารณภัยทั้งในส่วนของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุดและเป็นหน่วยงานแรกที่จะได้รับผลกระทบและสามารถเข้าถึงภัยเหล่านั้น โดยเน้นด้านความปลอดภัยของประชาชน มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พร้อมทั้งการจัดระบบป้องกันสาธารณภัยและอุบัติภัยอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและทันทั่วทั้ง อีกทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันสาธารณภัยในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการบริหารจัดการสาธารณภัยทั้งขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุจะช่วยลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในการป้องกัน การเตือนภัย การบรรเทาและฟื้นฟูสาธารณภัย โดยเน้นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552, น. 1) ทั้งนี้ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลมีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2552, น. 2)

ระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่หน่วยงานราชการได้จัดให้มีขึ้นในปัจจุบันล้วนแล้วแต่ได้รับการประสานงานจากหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดความพร้อมและการจัดทำแผนเพื่อประสานความสอดคล้องกัน มีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ ตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ มีการซักซ้อมแผนการดำเนินงานเป็นประจำ ตั้งงบประมาณไว้รองรับให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในยามฉุกเฉินที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งการจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมาจะเริ่มหลังการเกิดภัยพิบัติกล่าวคือ ก่อนเกิดภัย ประชาชนจะดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ขณะเกิดภัยก็พยายามรักษาชีวิตให้รอดหรืออพยพหนี เพื่อรอรับความช่วยเหลือ หลังเกิดภัย มีการฟื้นฟูบูรณะทั้งสภาพบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ถนนหนทาง การประกอบอาชีพ และสภาพจิตใจ (ภิรมศ น้อมชอบ, 2552, น. 52) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการในอดีตนั้นเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากประชาชนและชุมชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและดำเนินการ เพราะรัฐเป็นผู้รับผิดชอบและสั่งการเพียงฝ่ายเดียว เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนก็ไม่ใช่คนในพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่มีประสบการณ์เพียงพอในการประเมินสถานการณ์และการเตรียมพร้อมสำหรับรับมือกับภัยที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งสาธารณภัยในปัจจุบันเริ่มที่จะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ถ้าภาครัฐต้องดูแลให้ความช่วยเหลือประชาชนเพียงฝ่ายเดียวอาจจะทำได้ไม่ทั่วถึงเพราะไม่มีงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรเพียงพอ ดังนั้นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงควรจะต้องมีประสิทธิภาพ ทันทต่อเหตุการณ์ จำเป็นต้องมีหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้ชิดกับประชาชนเข้าไปมีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินงานให้เต็มรูปแบบจัดระบบอย่างสมบูรณ์ครบวงจรนับแต่การปฏิบัติการก่อนเกิดภัย ปฏิบัติการขณะเกิดภัย และขั้นการฟื้นฟูบูรณะภายหลังจากภัยสงบ

จังหวัดชุมพร ได้มีการจัดฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 อุทกภัย วาดภัย ดินโคลนถล่ม ในรูปแบบการฝึกเชิงอภิปราย (Discussion Base Exercise) (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2560) โดยมีนายณรงค์ พลละเอียด ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร พร้อมด้วย พล.ต.ฐิติ ติตถะสิริ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 44, พล.ต.ต.สนธิชัย อวิวัฒนกุลเทพ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ อาสาสมัคร และประชาชนเข้าร่วมประชุมซักซ้อมแผนในครั้งนี้ เพื่อซักซ้อมระบบการบัญชาการเหตุการณ์ร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ เมื่อเกิดสาธารณภัยให้สามารถวางแผนบูรณาการเครื่องมือ กำลังพลและทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ อาสาสมัคร มีความเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติ สามารถจัดการภัยได้อย่างทันท่วงที อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจและลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลทะเลทรัพย์ เป็นตำบลหนึ่งใน

7 ตำบลของอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดชุมพร, 2555, น. 12) ซึ่งได้ดำเนินการฝึกอบรมและจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนไว้ช่วยเหลือประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบสูง ภูเขา พื้นที่ลุ่มสลับเนิน ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปจะมีฝนตกชุก เพราะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยเกิดขึ้น อีกทั้งบางส่วนของตำบลมีพื้นที่ติดภูเขาที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม น้ำล้นตลิ่ง อีกทั้งวาตภัย เกิดลมกรรโชกแรงในพื้นที่ ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ภัยแล้ง น้ำในลำคลองแห้งขอด ฝนทิ้งช่วง อัคคีภัย เกิดไฟฟ้าบริเวณป่าสงวนและหมอกควันจากไฟฟ้า (เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, น. 13) จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ประสบกับภัยเหล่านี้บ่อยครั้ง ในแต่ละครั้งที่เกิดขึ้นสร้างความสูญเสีย และเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่จำนวนมาก จากสถิติการเกิดสาธารณภัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์อย่างใกล้ชิด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ในการเป็นหูเป็นตา คอยสอดส่องดูแล แจ้งข่าว ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละครั้ง หากงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับความร่วมมือดังกล่าวจากประชาชน จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นก็จะลดน้อยลงไปด้วย

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการกำกับ ควบคุม ดูแลงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ทำให้ทราบปัญหาในระยะเริ่มต้นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ไม่เข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำให้ขาดความร่วมมือจากประชาชนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความยากลำบาก ลำบาก ซึ่งในขณะเดียวกันงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก็มักจะปฏิบัติงานในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก สำหรับการปฏิบัติงานในเชิงรุก ได้แก่ มีการเฝ้าระวังการเกิดสาธารณภัยโดยการจัดให้มีการตรวจตราในยามวิกาล และสำหรับการปฏิบัติงานในเชิงรับ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ได้รับแจ้ง ประกอบกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ การคมนาคมขนส่งค่อนข้างลำบาก วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอสำหรับในการแก้ไขปัญหาอย่างฉับพลัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ยังประสบปัญหาค่อนข้างมาก ทั้งปัญหาภายใน อันได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ และปัญหาภายนอก ได้แก่ การไม่ได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน และหน่วยงานมูลนิธิต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1.3.1 ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของตัวแปรที่ศึกษาไว้ดังนี้ ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และเนื้อหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น.16-18) ประกอบด้วย 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ 2) ด้านการเตรียมความพร้อม 3) ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และ 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร จำนวน 2,092 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนอำเภอบะพือ, 2560, น.5)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4.3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่

- 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ
- 2) ด้านการเตรียมความพร้อม
- 3) ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน
- 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.4.5 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2560 - เดือนตุลาคม 2561

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง เหตุจูงใจที่ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกริเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อม ทั้งการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การรับข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ กับเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนในการจัดการเมื่อเกิดภัย การจัดทำและฝึกซ้อมแผน เพราะเมื่อเกิดภัยจะได้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สับสนวุ่นวาย

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน และเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการจัดการกับสาธารณภัยต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีความพร้อมที่จะรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เป็นการลดผลกระทบและความสูญเสียจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีส่วนร่วมในการประเมินผลและแสดงความคิดเห็นว่าในพื้นที่ยังมีสิ่งใดที่บกพร่อง และควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

“ประสิทธิผล” หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนาหรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรม ที่ได้รับเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

“ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” หมายถึง ผลการปฏิบัติงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่มีระบบและมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงานตามแนวทางของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และด้านการจัดการหลังเกิดภัย

1. ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ หมายถึง การจัดเตรียมและหาวิธีป้องกันแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดสาธารณภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ เพื่อเป็นการบริหารจัดการสาธารณภัยในเชิงรุกที่จะช่วยให้สามารถลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐให้น้อยที่สุด รวมทั้งเป็นการสร้างหลักประกันและสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของประชาชน

2. ด้านการเตรียมความพร้อม หมายถึง การเตรียมการในด้านต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมที่จะเผชิญกับสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ โดยมีการเตรียมการป้องกันภัยไว้ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ ไว้รองรับกับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นทั้งการป้องกัน บรรเทา และระงับภัยให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน หมายถึง การปฏิบัติเพื่อขจัดหรือลดความรุนแรงของภัย รวมทั้งการรักษาขวัญและความเป็นระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และประชาชนให้คงไว้ โดยการดำเนินการเป็นการเร่งด่วนเพื่อให้ภาวะภัยบรรเทาลงหรือหมดสิ้นโดยเร็ว และรักษาชีวิต

และทรัพย์สินของประชาชนที่ประสบภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ซึ่งเป็นความเร่งด่วนลำดับแรกที่จะต้องเร่งเข้าระงับและให้ความช่วยเหลือ

4. ด้านการจัดการหลังเกิดภัย หมายถึง การฟื้นฟูบูรณะภายหลังที่ภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนผู้ประสบภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ให้กลับคืนสู่สภาพปกติ และเป็นการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ เช่น อุบัติเหตุ โรคระบาด ฯลฯ อันมีมาเป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

“การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการ มิให้เกิดสาธารณภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร การเข้าดำเนินการเมื่อเกิดสาธารณภัยและหลังเกิดสาธารณภัย เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรม

“เทศบาล” หมายถึง พื้นที่เขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ได้ทราบถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.6.2 ได้ทราบถึงประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.6.3 ได้ทราบถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

1.6.4 ผลจากการวิจัยปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพรครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. บริบทของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. แนวคิดทฤษฎีสันับสนุนตัวแปร
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานนั้นนับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โดยให้ประชาชนในชนบทมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

มัลลิกา เจี้ยวเกิด (2550, น. 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจ และการยอมรับตนเอง เพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมถึงทัศนคติ ความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 31) สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2555, น. 41-42) กล่าวว่า แนวคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบมักเกิดขึ้นจากสาเหตุหลัก 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ความสนใจและความกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและได้พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มการทำการสนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมขึ้น

Reeder (1978, p. 39) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจก บุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Erwin (1976, p. 5) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการ ประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนด การเปลี่ยนแปลง หรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน รวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย

2.1.2 ลักษณะและกระบวนการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วม มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลายทัศนะ และมีหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนี้

มณฑล จันท์แจ่มใส (2551, น. 15) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลังแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

ประชุม สุวดีถิติ (2551, น. 46) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคลเกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริหารองค์การตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้
3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม
4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2553, น. 42) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนโครงการ วิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้วต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

4. การร่วมติดตามประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

Cohen and Uphoff (1981, p. 14) แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานงานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ทั้งทางด้านวัตถุ ด้านสังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ทั้งประเด็นความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรม

จากการศึกษาลักษณะและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรมการลงทุน และการปฏิบัติงาน การติดตาม และประเมินผล

2.1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายรูปแบบ เพราะจุดมุ่งหมายในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ได้มีผู้จัดรูปแบบและลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนไว้หลายท่าน ดังนี้

ชัชวาลย์ ทัดศิวิชัย (2551, น. 37) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วม เพื่อการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของการบริหารงานองค์กรภาครัฐ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งหมายถึง การกำหนดนโยบายและการวางแผนปฏิบัติการ โดยการเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในการรักษาผลประโยชน์ของตน
2. การทำประชาพิจารณ์หรือการมีมาตรการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่างๆ อันมีฐานะเป็นกระบวนการทางกฎหมายหรือมีกฎหมายกำหนดบัญญัติไว้ เพื่อเป็นช่องทางในการรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐ

3. การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งหมายความถึงการที่บุคคลมีสิทธิ์ที่จะได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

4. การกระจายอำนาจทางการบริหารและการดูแลทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น หมายถึง การรับรองสิทธิ์ของชุมชน และท้องถิ่นในการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินโครงการของรัฐ เป็นต้น

5. การให้องค์กรอิสระสามารถเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ

6. การพัฒนาชุมชน (Community Development) ซึ่งเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งในแง่ของการตัดสินใจ และการดำเนินการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการตอบสนองประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมด้วยกระบวนการกลุ่มและกระบวนการสร้างจิตสำนึก เพื่อให้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ

7. การสำรวจความต้องการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อันเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะที่พึงประสงค์ เพื่อที่จะกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนงาน และโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ประชุม สุวิติ (2551, น. 47) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ว่า องค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

3. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนในกิจกรรมนั้นจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

เจมส์ คีปีนทง (2553, น. 43) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้อง ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลเสร็จสมบูรณ์
2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น

Cohen and Uphoff (1981, p. 103) ได้แบ่งลักษณะของการเข้าร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานการเข้าร่วม มีทั้งการเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ การได้รางวัลตอบแทนจากการเข้าร่วม รวมถึงการถูกบีบบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม
2. รูปแบบการเข้าร่วม โดยมีการเข้าร่วมทางตรงและการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรชุมชน
3. ขอบเขตการเข้าร่วม ซึ่งจะมีความถี่ในการเข้าร่วม และระยะเวลาในการเข้าร่วมเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. ผลของการเข้าร่วมจะทำให้เป็นการเสริมพลังหรือเสริมอำนาจให้แก่องค์กร รวมทั้งเป็นการปฏิสัมพันธ์ระดับธรรมดา

สรุปได้ว่าแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็นแต่การมีส่วนร่วมของบุคคลจะมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมว่าจะต้องมีอิสรภาพ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ชัชวาลย์ ทัดศิวัช (2551, น. 31-32) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในมิติของการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

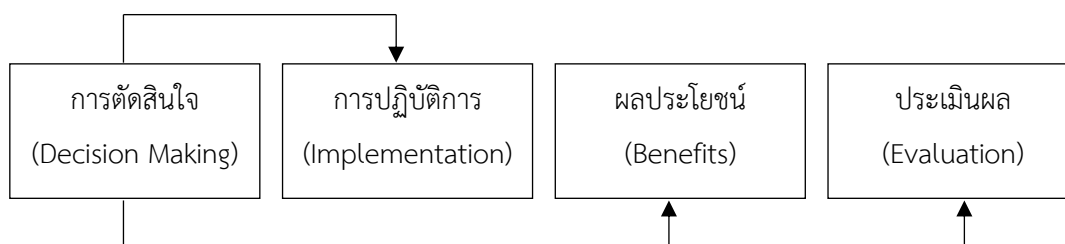
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญแรกสุด เนื่องจากหากชาวบ้านยังไม่เข้าใจถึงปัญหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวของเขาเองแล้ว กิจกรรมที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เนื่องจากประชาชนจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น นอกจากนี้สิ่งที่แน่นอนที่สุดคือชาวบ้านย่อมเป็นผู้ที่อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุด แต่มนุษย์ก็จะมองปัญหาของตนเองได้ไม่ชัดเจน หากไม่มีบุคคลอื่นมาช่วยให้ตนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาให้เด่นชัดขึ้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ เป็นกิจกรรมขั้นตอนต่อมาที่มีความสำคัญ เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานด้วยการพัฒนา การพัฒนาด้านวัตถุจะได้รับการเน้นโดยที่ประชาชนหรือชาวบ้านจะไม่ทราบวิธีการที่จัดทำให้ได้มาซึ่งผลนั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะทำการวางแผนด้วยตนเอง ต่อมาเมื่อชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ ย่อมเป็นการยากที่ชาวบ้านจะได้รับการศึกษา หรือพัฒนาตนเองในการวางแผนการดำเนินงานได้ ในขั้นตอนนี้ นักพัฒนาหรือเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าใจว่าจะต้องให้การศึกษารวมถึงเริ่มต้นด้วยเรื่องง่าย ๆ เสียก่อน เพื่อให้ชาวบ้านสามารถกระทำได้ มิใช่เริ่มต้นโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเป็นเกณฑ์

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน แม้ว่าชาวบ้านจะยังยากจนและขาดแคลนทรัพยากรแต่ชาวบ้านทั่วไปก็มีทรัพยากรที่สามารถร่วมลงทุนในการพัฒนาได้หลายประเภท ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านได้คิดค้นทุนให้กับตนเอง และจะระมัดระวังการทำกิจกรรมจากการที่ได้เข้าร่วมดำเนินงาน และรู้สึกเป็นเจ้าของ นอกจากนี้การร่วมปฏิบัติงาน ยังทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเขาเห็นประโยชน์ ก็จะดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วยตนเองได้

4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากหากการติดตามผลและการประเมินผลการทำงานขาดการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน โดยเป็นการดำเนินงานของบุคคลภายนอกชุมชนแล้วชาวบ้านย่อมไม่ได้ประเมินด้วยตนเองว่าสิ่งที่เขาทำมาได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด

Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

ภาพที่ 2.1 วงจรการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff. ปรับปรุงจาก *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation* (p. 104), โดย Cohen , J. M., and Uphoff, N. T. 1981, Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือก ที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติ จะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่ บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

Sherry (1969, p. 216) ได้จัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและนโยบายต่าง ๆ เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 รัฐบริหารจัดการ ประชาชนไม่มีส่วนร่วม

ขั้นที่ 2 รักษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน

ขั้นที่ 3 การร่วมรับรู้ข้อมูล

ขั้นที่ 4 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 5 ร่วมปรึกษาหารือแต่ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

ขั้นที่ 6 ร่วมเป็นหุ้นส่วน ร่วมเจรจาต่อรอง

ขั้นที่ 7 ร่วมมีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 8 มีอำนาจในการวางแผนและตัดสินใจเต็มที่

2.1.5 เครื่องมือการมีส่วนร่วม

เครื่องมือของการมีส่วนร่วม สำหรับเครื่องมือของการมีส่วนร่วมนั้นมีอยู่หลากหลายประเภท ได้แก่ (อุตร ตันติสุนทร, 2548, น. 31-32)

1. ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนการออกกฎคำสั่งหรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่นิยมใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประชาพิจารณ์เป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐเพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เหมาะสมต่อไป การรับฟังที่ถือว่าเป็นการประชาพิจารณ์นั้น จะต้องมึลักษณะเป็นการไต่สวนทวนความเป็นไปโดยเที่ยงตรง เปิดเผย และยุติธรรม นอกจากนี้การรับฟังต้องมีฐานะเป็นสิทธิของผู้เสียหายที่สามารถบังคับตามสิทธิได้โดยกระบวนการยุติธรรม

2. การสอบถามสาธารณะ (Public Inquiry) เป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น แปลว่า “การไต่สวนสาธารณะ” “การสอบสวนโดยเปิดเผย” และ “การรับฟังทางมหาชน” เป็นต้น ซึ่งหมายถึง มาตรการทางการปกครองที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบหรือความเสียหายในเรื่องนั้น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง คัดค้าน ก่อนที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

3. การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นกระบวนการของการจัดทำกฎหมายที่ขอให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนน เพื่อลงมติวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่นำระบบนี้ไปใช้ เช่นประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4. การลงชื่อ (Public Registries) หรือลงทะเบียน ตัวอย่างปรากฏในกฎหมายของประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการประเมินผลสิ่งแวดล้อม กำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญในกฎหมาย ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการการประเมินผลสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยมีเครื่องมือหนึ่งที่ใช้คือการลงชื่อ เป็นการลงชื่อของประชาชนที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นรายงานและข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินผล

2.1.6 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ศรนรินทร์ สันติสุขคง (2548, น. 13-14) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ทฤษฎีเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดและการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะการเกลี้ยกล่อม เป็นเรื่องตรงกับความต้องการของประชาชน ก็ย่อมส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2. ทฤษฎีการสร้างขวัญในชาติ ถ้าคนเรามีความต้องการทั้งกายและจิตใจ คนเรามีขวัญดีผลการทำงานก็จะดีไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ

3. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกร่วมกัน ปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมก็คือ การสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเอง ที่จะอุทิศหรือเน้นเรื่องค่านิยม เรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพึงพอใจในชาติของตนเอง

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าหมาย ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบการบริหารงาน การใช้ระบบการบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีง่าย ๆ เพราะกฎระเบียบแบบแผนในการดำเนินงานในเรื่องของการบริหารธรรมาภิบาลของคณะทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่มีใครบังคับก็ทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็จะเป็นไปตามนโยบายและความจำเป็น การใช้แบบบริหารราชการ เป็นการย้าให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เจมส์ คีตส์ ปิ่นทอง (2553, น. 47-48) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม 5 ทฤษฎี ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) การเกลี้ยกล่อมมวลชน หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อม มีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้ผลดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องของความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ คือ ความต้องการของคนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา ระดับที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต ระดับที่ 3 ความต้องการทางสังคม ระดับที่ 4 ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง และระดับที่ 5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนได้ โดยเฉพาะถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจของมนุษย์แล้ว ก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนเรามีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดี ผลงานก็จะต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อไรก็ตามถ้าคนเรามีขวัญดีจะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม

3. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิจงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยของการรวมกลุ่มคน จูงใจคนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวการทำงานอยู่เสมอ และผู้นำทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method) การใช้ระบบในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยาย เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด ในเรื่องของการใช้การบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ดังนั้นทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหารเป็นการให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ นั้น จะต้องคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม ประเพณี สภาพแวดล้อม และทัศนคติของผู้นำนั้นด้วย และการพัฒนาโดยใช้สิ่งเร้าที่เหมาะสมจะนำไปสู่การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบของการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

Pateman (1976, pp. 14-18, อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ เอี่ยมระหงษ์, 2557, น. 11-12) ซึ่งได้แบ่งทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) เป็นทฤษฎีที่เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และ/หรือถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ที่ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับ และการประชุมปรึกษาหารือประจำปี จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตาม

ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคม ที่มีความรับผิดชอบ นั่นก็คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปได้ว่า แรงจูงใจอาจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก ตัวบุคคลนั่นเองเป็นสิ่งสำเร็จภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการบางอย่าง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรม เพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น ส่วนสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ส่งที่ส่งมาเร่งเร้าเพื่อเพิ่มความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมของมนุษย์

2.1.7 หลักการของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนที่สำคัญที่จะกระตุ้นหรือโน้มนำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ โดยมีผู้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

กองราชการส่วนตำบล (2557, น. 21-23) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนาหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อ แผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชน

4. องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน

5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน ได้แก่ การร่วมปฏิบัติ ให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน

2.1.8 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

Creighton (2005, pp. 7-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ให้มีทางออกที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดได้

2. การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา กระบวนการ หรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลือง และเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้า และลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งอาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งได้

4. การหลีกเลี่ยงเผชิญหน้า บางครั้งความขัดแย้งนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถลดการเผชิญหน้าได้

5. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น

6. การดำรงไว้ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เป็นวิธีทางที่จะไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชน ในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่าง ๆ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน มีประโยชน์ในการตัดสินใจ และความยุติธรรมในการแก้ปัญหา ลดภาระค่าใช้จ่าย และการเสียเวลาในการปฏิบัติงาน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

2.2.1 ความหมายของประสิทธิผล

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งพอจะประมวลมาโดยสังเขปดังนี้

อุษณา ภัทรมนตรี (2550, น. 13) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึงความสามารถที่จะบริหารงานให้ได้ผลผลิต (Output) มากที่สุดเมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารกำหนดไว้

สมพงษ์ เกษมสิน (2550, น. 30) ได้ให้ความหมายว่าประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงการพิจารณาผลของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์หรือคาดหวังไว้เป็นหลัก และความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพนี้ อาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ประหยัดหรือไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ ทั้งนี้เป็น

เพราะประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุด ส่วนประสิทธิผลเป็นเรื่องของการนำเอาผลงานที่สำเร็จดังที่คาดหวังมาพิจารณา

Steers (1985, p. 72) กล่าวถึง ประสิทธิภาพองค์การว่ามีความหมาย 2 นัย คือ 1) เป็นความสามารถขององค์การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ และ 2) เป็นความสามารถขององค์การที่จะดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ประสิทธิผลองค์การที่ดีที่สุดเป็นการทำให้เป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ใด ๆ มีความเป็นไปได้

Kuriloft, et al. (1993, pp. 629-630) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประสิทธิผลว่า เป็นเรื่องของความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยนำเข้า และผลลัพธ์ที่ได้มีความสมดุลกัน นั่นคือ ประสิทธิภาพจะเกี่ยวข้องกับการกระทำในสิ่งที่ถูกทิศทางหรือถูกต้อง

Vapuu (1998, pp. 391-410) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลองค์การว่า เป็นโครงสร้างที่สำคัญประการหนึ่งในทางสังคมวิทยา โดยทั่วไปหมายถึง ระดับ (Degree) ซึ่งองค์การประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามเป้าหมาย

Merriam (2001, p. 65) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจจากความมั่นใจ หรือจากความต้องการ ความพร้อม ความโน้มแน่วที่ทำให้เกิดการดำเนินการขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ตลอดจนการมองสิ่งเกิดขึ้นโดยมีมิติในเรื่องของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง

Princeton University (2005, อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชาติ, 2556, น. 18) ได้ให้นิยามว่า ประสิทธิภาพเป็นความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุจุดมุ่งหมาย งานที่ทำประสบความสำเร็จและเกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจและปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ จนบรรลุผลที่พึงประสงค์ในเวลาที่กำหนด

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ คือ ผลที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์การหรือระดับความสามารถของการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าได้ออกให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

2.2.2 ประสิทธิภาพขององค์การ

แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพขององค์การเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และยาวนานตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของการศึกษาทฤษฎีองค์การ Campbell (1977, อ้างถึงใน พิชาย รัตนดิถ ก ฎเก็ด, 2551, น. 45) ซึ่งเป็นแก่นแนวคิดที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนยุทธศาสตร์องค์การ

โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมองค์การให้เกิดผลตรงตามเป้าประสงค์ขององค์การ ประสิทธิภาพขององค์การจึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของผู้บริหารที่ต้องการจะบรรลุถึง โดยประสิทธิภาพขององค์การ (Organization Effectiveness) หมายถึง ระดับที่องค์การบรรลุเป้าประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว ทั้งในเชิงผลลัพธ์และกระบวนการ (Robbins, 1990) ซึ่งจะส่งผลต่อความอยู่รอดขององค์การ

ในยุคแรกของการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพขององค์การมีแนวคิดหลักอยู่ 2 แนวคิดที่แตกต่างกัน แนวคิดแรกจะใช้หลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้นในการวัดประสิทธิภาพขององค์การ เช่น วัดจากความสามารถในการผลิตเป็นต้น แนวคิดนี้เรียกว่า แนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิภาพเชิงเดี่ยว (Ultimate Effectiveness Measures) (Steers, 1985) ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งนั้นมีลักษณะตรงข้ามคือ ใช้หลายเกณฑ์ในการวัดประสิทธิภาพคือ แนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิภาพแบบหลายเกณฑ์ (Multivariate Effectiveness Measures) (Thorndike, 1949 อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชาติ, 2556, น. 19)

เกษม จำวงศ์ (2553, น. 57) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การตามแนวความคิดตั้งแต่ดั้งเดิมเป็นความพยายามที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง (Segmentation) การปฏิบัติงานขององค์การเกือบโดยเด็ดขาด ทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจ ตลอดจนไม่อาจริเริ่มสร้างสรรค์และไม่อาจจัดการกับความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ จึงเกิดแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดดั้งเดิมคือ แนวความคิดแบบผสมผสาน (Integration Approach) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงและการเสริมสร้างสิ่งใหม่ ๆ โดยมองภาพรวมว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องในขอบเขตที่กว้างขวางและเชื่อมโยงสิ่งที่เกี่ยวข้องนั้นเข้าด้วยกัน ลักษณะของ แนวความคิดนี้จะไม่หลบเลี่ยงความขัดแย้งแต่จะมองสิ่งขัดแย้ง (conflicts) เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเผชิญและแก้ไขเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นแนวทางนี้จึงเป็นพลวัต (dynamic) มีเป้าหมายอยู่ที่การพยายามทำงานให้สำเร็จด้วยดี

เกษม จำวงศ์ (2553, น. 57) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพอใจในงาน และองค์การโดยส่วนรวม สามารถปรับตัว และพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

วิจิตรตา ประชาชาติ (2556, น. 43) กล่าวว่า นอกจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย อันเป็นความมีประสิทธิภาพโดยทั่วไปแล้ว การประเมินประสิทธิภาพอาจพิจารณาได้จากคุณภาพของผลผลิตหรือบริการพื้นฐานขององค์การ หรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การ ความพร้อมหรือความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงเมื่อถูกขอร้องให้ทำ ผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการ เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมขององค์การที่เป็นเครื่องตัดสินการ

ปฏิบัติงานขององค์การว่ามีประสิทธิผลหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมต่อไปนี้คือ การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน การใช้ปัจจัยนำเข้า อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิตความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการขององค์การ การปฏิบัติงานด้านเทคนิควิชาการและด้านการบริหารอย่างมีเหตุผล การลงทุนในองค์การ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับพฤติกรรมในองค์การ และการตอบสนองความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคลและของกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาไว้ซึ่งทั้งทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์และไม่สร้างความเครียดแก่สมาชิก สมาชิกเกิดความพึงพอใจในงานทุกคนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ และรับผิดชอบต่อปัญหาหรือข้อยุ่งยากที่เกิดขึ้น และองค์การส่วนรวมสามารถปรับตัว และพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

2.2.3 ลักษณะขององค์การที่มีประสิทธิผล

มัลลี เวชชาชีวะ (2542, น. 7) ได้รวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ แล้วสรุปว่า องค์การที่มีประสิทธิผลจะมีลักษณะ 13 ประการ ดังนี้

1. ทุกคนมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของโครงการนั้นหวงแหนและป้องกันชื่อเสียงขององค์การอย่างจริงจัง
2. องค์การมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้และเปิดทางให้มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้
3. อำนาจวินิจฉัยสั่งการไม่ได้ขึ้นอยู่กับเบื้องบนสุดขององค์การแต่กระจายไปยังหน่วยงานระดับต่าง ๆ โดยให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ
4. มีการประเมินความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากเหตุผลความเป็นไปได้มากกว่าการพิจารณาว่ามาจากไหน และเป็นของใคร
5. บุคลากรในองค์การให้ความสนับสนุนองค์การอย่างเต็มที่ องค์การก็ให้ความสนับสนุนบุคลากรและบุคลากรก็สนับสนุนซึ่งกันและกัน
6. มีโครงสร้างขององค์การที่ยืดหยุ่นได้
7. บุคลากรในองค์การทุกคนมีความสนใจผลสำเร็จมากกว่าระเบียบประเพณีต่าง ๆ

8. มีการติดต่อสื่อสารโดยเปิดเผยตลอดทั่วทั้งองค์การ ทั้งจากล่างขึ้นบน บนลงล่าง และทางขวาง

9. บุคลากรในองค์การเข้าใจจุดประสงค์ขององค์การอย่างชัดเจน

10. การประชุมเป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาขององค์การเป็นประการสำคัญ

11. มีการเน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ

12. งานของบุคลากรแต่ละคนมีสาระน่าสนใจ

13. บุคลากรในองค์การมีมาตรฐานการทำงานอยู่ในระดับสูง มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญมีความรับผิดชอบเป็นอย่างดี

อรุณ รักธรรม (2550, น. 249) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่นำพาองค์การมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นองค์การต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ
2. สมาชิกทุกคนขององค์การมีความรับผิดชอบต่อปัญหาหรือข้อยุ่งยากที่เกิดขึ้นและมีความเชื่อมั่นว่าปัญหาดังกล่าวจะสามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้เสมอ
3. ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างกว้างขวาง
4. มีการยอมรับนับถือความคิดเห็นของผู้บริหารระดับรองลงมาเป็นอย่างมาก
5. เมื่อมีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นสมาชิกขององค์การทุกคนจะผนึกกำลังกันอย่างรวดเร็วเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์จนกระทั่งวิกฤตการณ์ดังกล่าวหมดสิ้นไปในที่สุด
6. ภาวะผู้นำมีความยืดหยุ่นได้มาก
7. ความสำนึกในด้านระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งยังมีอยู่ แต่เมื่อเทียบอัตราส่วนกันแล้วความคิดริเริ่มหรือภาวะสร้างสรรค์มีอยู่สูงมากกว่า เรื่องใดแก่ถ้าสมัยจะได้รับการพิจารณาและยกเลิกไปในที่สุด

นอกจากนี้ อรุณ รักธรรม ยังได้กล่าวถึงลักษณะขององค์การที่ไม่มีประสิทธิผลไว้ดังนี้

1. การอุทิศจิตใจของบุคลากรให้กับวัตถุประสงค์ขององค์การมีเพียงเล็กน้อย ยกเว้นแต่ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสูง
2. บุคลากรที่ทำงานและมองเห็นข้อผิดพลาดปัญหาต่าง ๆ มักจะเก็บงำไว้ไม่นำเรื่องนั้นไปพูดกับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง
3. บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงพยายามวินิจฉัยสั่งการด้วยตนเองที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

4. ผู้บริหารมีความรู้สึกโดดเดี่ยวในการพยายามให้งานต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี บางครั้งระเบียบต่าง ๆ นโยบายและขบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ได้รับการปฏิบัติตามที่ตั้งความมุ่งหมายขาดความร่วมมือ
5. บุคคลที่ทำงานไม่มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและกันปฏิเสธที่จะยอมรับประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
6. การใช้ข่าวสารสะท้อนกลับถูกหลีกเลี่ยงหรือขาดการประเมิน
7. สัมพันธภาพโดยทั่วไปเกิดขึ้นโดยไม่จริงจังซึ่งกันและกัน ถูกปิดบังซ่อนเร้นและมีอยู่ทั่ว ๆ ในที่ทำงาน
8. นักบริหารเป็นแบบบิดาที่อยู่ในกรอบของประเพณี เครื่องครัด ใครคัดค้านไม่ได้
9. นักบริหารลงมาควบคุมเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างเฉียบขาดเคร่งครัดและใช้ดุลยพินิจกับเรื่องเหล่านี้มากเกินไป
10. โครงสร้างขององค์การ นโยบายต่าง ๆ และกระบวนการในการทำงานทุกคนปฏิบัติตามไปตามกฎเกณฑ์ของโครงสร้างในองค์การเท่าที่สั่ง

2.2.4 การวัดประสิทธิผลขององค์การ

ประสิทธิผลทั้งหมดขององค์การเป็นเรื่องที่วัดได้ยากมาก เนื่องจากเพราะขนาดที่ใหญ่โตขององค์การ ความหลากหลายในด้านภารกิจ และการแยกย่อยออกเป็นส่วนประกอบต่าง ๆ ที่หลากหลายขององค์การ รวมถึงองค์การอาจมีกิจกรรมที่หลากหลายและมีการดำเนินงานเพื่อรองรับเป้าหมายหลาย ๆ ประการไปพร้อมกัน ซึ่งทำให้เกิดผลต่าง ๆ มากขึ้น

Campbell (1977, pp. 36-41) ได้เสนอเกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness Criteria) ไว้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพโดยรวมขององค์การ (Overall Effectiveness)
2. ผลิตภาพ (Productivity)
3. ประสิทธิภาพ (Efficiency)
4. กำไร (Profit)
5. คุณภาพ (Quality)
6. อุบัติเหตุ (Accidents)
7. การเติบโต (Growth)

8. อัตราการขาดงาน (Absenteeism)
9. อัตราการออกจากงาน (Turnover)
10. ความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction)
11. การจูงใจในการทำงาน (Motivation)
- 12.ขวัญกำลังใจในการทำงาน (Morale)
13. การควบคุมในองค์กร (Control)
14. ความขัดแย้ง และ ความผูกพัน (Conflict or Cohesion)
15. ความยืดหยุ่นในการทำงานและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)
16. การวางแผน และการกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal Setting)
17. ความเห็นพ้องต้องกันในเป้าหมาย (Goal Consensus)
18. เป้าหมายขององค์กรในระดับนานาชาติ (Internationalization of Organizational Goals)
19. ความสอดคล้องกันระหว่างบทบาทและปทัสถานขององค์กร (Roles and Norm Congruence)
20. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร (Managerial Interpersonal Skills)
21. ทักษะด้านการทำงานของฝ่ายบริหาร (Managerial Task Skills)
22. การจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Management and Communication)
23. ความพร้อม (Readiness)
24. การใช้สภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร (Utilization of Environment)
25. การประเมินองค์กรจากภายนอก (Evaluation by External Entities)
26. เสถียรภาพขององค์กร (Stability)
27. ค่านิยมของทรัพยากรมนุษย์ (Value of Human Resources)
28. การมีส่วนร่วมและการใช้อิทธิพลร่วมกัน (Participation and Shared Influence)
29. การเน้นหนักทางด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development Emphasis)
30. การเน้นหนักขององค์กรไปสู่ความสำเร็จ (Achievement Emphasis)

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (ม.ป.ป., น. 163-216) ได้เสนอแนวคิดการวิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การไว้ ดังนี้

1. แนวคิดการวิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การ ตามแนวกลไกการควบคุมและการจัดตั้งองค์การ การจัดตั้ง องค์การใด ๆ ย่อมมีวัตถุประสงค์และความต้องการในการจัดตั้งไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้ใช้เป็นทิศทางหรือแนวการดำเนินการให้ตรงเป้าหมาย โดยกลไกการควบคุมและการจัดตั้งองค์การมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การ

1.2 การกำหนดแผนงาน

1.3 กำหนดภาระงาน

1.4 กำหนดทรัพยากร

1.5 อำนาจหน้าที่การบริหาร

1.6 การดำเนินงาน

1.7 การประเมินผลทรัพยากรและภารกิจ

1.8 การประเมินผลการปฏิบัติกับแผนงานที่กำหนด

1.9 การประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์

2. แนวคิดการวิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การเชิงระบบ โดยองค์ประกอบของระบบมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

2.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยเพื่อการผลิต (Input Elements) ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรในการบริหารงาน ได้แก่ คน (Manpower) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) เป็นต้น

2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process Elements) ได้แก่ วิธีการปฏิบัติหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่ใช้ปัจจัยเพื่อการผลิตหรือตัวป้อนมาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลงาน

2.3 องค์ประกอบด้านผลงาน (Output Elements) โดยมักเรียกอองค์ประกอบนี้ ผลงาน หรือผลผลิต ซึ่งหมายถึงผลอันเกิดจากการนำปัจจัยเพื่อการผลิตเข้าสู่กระบวนการแล้วเกิดผลขึ้นมา

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2551, น. 19) ได้กล่าวว่า เกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การที่ Campbell ได้นำเสนอไว้จะพบว่า เป็นเกณฑ์ที่มีทั้งประโยชน์และข้อที่ขัดแย้งภายในตัวเอง เช่น ประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งหมายถึงต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานในทุกๆระดับ ในขณะที่ความยืดหยุ่นหรือการปรับตัวจะบรรลุผลได้นั้น องค์การต้องทำให้พนักงานมีอิสรภาพในการคิดและการปฏิบัติงาน เป็นต้น ดังนั้นหากจะนำมาใช้ให้ได้ผลจำเป็นต้องทบทวน และเลือกเกณฑ์การประเมินที่มีความสอดคล้องกับองค์การมากที่สุด

พิชยา บวรวัฒนา (2555, น. 71-77) ได้กล่าวถึง การวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้ความคิดระบบ (The System Approach) ว่า ต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสามารถขององค์การในการหาปัจจัยนำเข้า เช่น ทรัพยากรเงินทุนและคนที่จำเป็นต่อการผลิตปัจจัยนำออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถขององค์การในการหาปัจจัยนำเข้าใหม่ มาทดแทนปัจจัยนำเข้าเดิมที่ได้ใช้หมดไป เช่น ทางงบประมาณใหม่ หาสมาชิกใหม่เพื่อมาแทนที่สมาชิกที่ลาออกและปลดเกษียณ หาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของลูกค้า

2. ความสามารถขององค์การในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นปัจจัยนำออก

3. ความสามารถขององค์การในการอยู่รอด (Survival) ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยองค์การที่มีประสิทธิผล คือ องค์การที่สามารถสร้างและรักษาความเข้าใจอันดีกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

4. ความสัมพันธ์แบบพึ่งพากันระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์การ ถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดทำงานได้ไม่ดีแล้ว จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของส่วนอื่น ๆ ด้วย

Caplow (1964, p. 21) ได้เสนอว่า ประสิทธิภาพขององค์การสามารถวัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ

1. ความมั่นคง (Stability) ขององค์การ
2. การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Integrations)
3. ความสมัครใจ (Voluntarism) หรือความสามารถขององค์การในการทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจและปรารถนาที่มีส่วนร่วมต่อไป

4. ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) หรือผลรวมของกิจกรรมขององค์การ

Seiler (1967, อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชิต, 2556, น. 45) ได้เสนอเกณฑ์ในการวิเคราะห์ผลสำเร็จขององค์การในแง่ผลงาน ดังนี้

1. ผลผลิต การลงทุนโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

2. ความพึงพอใจ การตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ
3. การพัฒนา การลงทุนเพื่อการยกระดับของคนและความเจริญก้าวหน้า

Gibson and Others (1979 อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชาติ, 2556, น. 45) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินสำหรับองค์การโดยทั่วไปน่าจะแบ่งเป็นระยะ ๆ โดยขึ้นอยู่กับระยะเวลาการดำรงขององค์การ ได้แก่

1. เกณฑ์การวัดประสิทธิผลในระยะสั้น ประกอบด้วย
 - 1.1 ผลผลิต (Production) มุ่งวัดที่ผลผลิตเบื้องต้นขององค์การ
 - 1.2 ประสิทธิภาพ (Efficiency) วัดการใช้ทรัพยากรที่ขาดแคลนขององค์การ
 - 1.3 ความพึงพอใจ (Satisfaction) วัดความพึงพอใจของสมาชิกและลูกค้า
2. เกณฑ์การวัดประสิทธิผลในระยะปานกลาง ประกอบด้วย
 - 2.1 การปรับตัว (Addictiveness) วัดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์การ
 - 2.2 การพัฒนา (Development) วัดพันธะผูกพันขององค์การที่มีต่อการขยายสมรรถนะและศักยภาพสำหรับการเจริญเติบโต
3. เกณฑ์การวัดประสิทธิผลในระยะยาว โดยวัดเรื่องการอยู่รอด (Survival) วัดความสามารถในการอยู่รอดและการคงไว้ซึ่งวิธีการสร้างความสมดุลที่เหมาะสม

Parsons (1966, อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชาติ, 2556, น. 46) ได้เสนอเครื่องมือวัดประสิทธิผลขององค์การชื่อ AGIL ซึ่งระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสี่กิจกรรมขององค์การซึ่งต้องดำเนินการให้บรรลุผลคือ

 1. A : Adaptation to the Environment หมายถึง การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
 2. G : Goal Attainment หมายถึง การบรรลุเป้าหมาย
 3. L : Integration Social Stability หมายถึง การบูรณาการให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงของสังคม
 4. L : Latency หมายถึง สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งหมายถึง การผดุงไว้ซึ่งรูปแบบและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม การกระตุ้นและการจูงใจ

Mott (1972, pp. 20-24 อ้างถึงใน วิจิตรตา ประชาชาติ, 2556, น. 47) ได้เสนอปัจจัยการประเมินประสิทธิผลไว้ 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการผลิต
2. ความสามารถในการปรับตัว
3. ความสามารถที่จะยืดหยุ่นได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดประสิทธิผลขององค์การนั้นเป็นการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานองค์การที่ทำให้ได้ผลงานสูงสุดและมีคุณภาพมากที่สุด องค์การจะบรรลุผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับ 4 ลักษณะคือ ลักษณะขององค์การ บุคคล สภาพแวดล้อม และนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ รวมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รัฐมีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ภารกิจที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญต่อเหตุการณ์สาธารณภัย คือ ภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2542, น. 54) โดยดำเนินการเพื่อเตรียมการป้องกันภัย การศึกษาทำความเข้าใจ วางแผน สำรวจ เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการดำเนินการต่างๆ ฝึกอบรมบุคลากร จัดวางระบบประสานงาน ตลอดจนการอพยพประชาชน กำหนดพื้นที่อยู่อาศัย หรือห้ามมิให้เข้าไปอยู่ในเขตอันตรายหรือเขตปฏิบัติการป้องกันภัย รักษาพยาบาลและจัดให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 จึงถือเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัย การพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุ และให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยหลังจากสถานการณ์ภัยยุติ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2550, น. 2)

2.3.1 ความหมายของสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2550, น. 2) สาธารณภัย (Disaster) หมายถึง ภัยอันตราย หรือเหตุการณ์ร้ายแรง ในชุมชนหรือในสังคม ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงแก่ร่างกายชีวิต และ

ทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 ให้ความหมายสาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัย ทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

อดิสร บำรุงญาติ (2550, น. 13) ได้กล่าวถึง งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่าเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นในการเตรียมการรองรับสถานการณ์ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐการเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องจัดทำแผนป้องกันภัยในเขตชุมชน เพียงเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐคงดูแลไม่ทั่วถึงในกรณีที่เกิดสาธารณภัย การเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในระดับชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้น และการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนที่มีความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสาธารณภัยในเบื้องต้น และการกระจายให้มีความรู้ การจัดทำแผนการป้องกันภัยในชุมชน การค้นย้ายอพยพประชาชนเมื่อเกิดภัย การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน ถือเป็น การเตรียมความพร้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนซึ่งภารกิจงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีดังนี้

1. อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่
2. สนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ
3. ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอน

เมื่อคาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตพื้นที่เข้าควบคุมสถานการณ์ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่โดยเร็ว และรายงานให้ผู้อำนวยการอำเภอทราบทันที

พงษ์เผ่า เกษทอง (2550) ให้ความหมายสาธารณสุขภัยไว้ว่าหมายถึง ภัยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญซึ่งทำให้สภาพการดำเนินชีวิตที่ปกติในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหัน มีผลทำให้ประชาชนต้องขาดที่พึ่งและได้รับความทุกข์ เกิดความจำเป็นเร่งด่วนเกี่ยวกับอาหาร ที่พักอาศัย เสื้อผ้า การดูแลทางแพทย์ การคุ้มกันและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพอื่น ๆ

Asian Disaster Preparedness Center, AIT (1994) กล่าวว่า การจัดการสาธารณสุขภัยเป็นศัพท์ที่ใช้กับกิจกรรมเกี่ยวกับทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเหตุการณ์ความสูญเสียจากภัยพิบัตินั้น ความสูญเสียซึ่งมีผลจากสาธารณสุขภัย ทำให้เกิดการชะลอการพัฒนาเศรษฐกิจ และมักจะมีผลต่อเนื่องต่อทรัพยากรที่มีอยู่ให้ลดน้อยลง ทำให้การพัฒนาล่าช้า เพราะฉะนั้นการเตรียมพร้อมก่อนการเกิดภัยหรือการระงับภัยจะเป็นส่วนหนึ่งของการผสมผสานให้การพัฒนาแผนงานเพื่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคม การลดความยากจน และความสมดุลทางสภาพแวดล้อม ฉะนั้นจึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ารัฐบาลจำเป็นต้องวางแผนรับมือการเกิดสาธารณสุขภัยไว้ในการพัฒนาแผนงาน เพื่อให้มีนโยบายที่ชัดเจนในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย และมีการมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาแผนงาน เพื่อลดความเสี่ยงสาธารณะสิ่งที่จะต้องจัดการสาธารณสุขภัยที่มีประสิทธิภาพคือ การเสนอ นโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาลและโครงสร้างการปฏิบัติงานรองรับนโยบาย การจัดการสาธารณสุขภัย และโครงสร้างนี้จะนำไปสู่โครงสร้างด้านการประสานงานในที่สุด แต่โครงสร้างการจัดการสาธารณสุขภัยที่ดีจะต้อง ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานรัฐบาล ไม่เป็นเอกเทศจากรัฐบาลโดยสิ้นเชิง ไม่พยายามควบคุมหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาล หรือปฏิบัติตนนอกเหนืออำนาจตน ในการจัดการสาธารณสุขภัย ควรมีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ คือ ความตระหนัก ความตั้งทางทางการเมือง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญที่สุดคือ ความตั้งใจทางการเมืองเนื่องจากจะเป็นพื้นฐานของหลักการอื่น

Campbell (1977, p. 13) ได้อธิบายว่าสาธารณสุขภัยหมายถึงภัยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญซึ่งทำให้สภาพการดำเนินชีวิตที่ปกติในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหันมีผลทำให้ประชาชนต้องขาดที่พึ่งและได้รับความทุกข์เกิดความจำเป็นรีบด่วนเกี่ยวกับอาหารที่พักอาศัยเสื้อผ้าการดูแลทางการแพทย์ การคุ้มกันและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพอื่น ๆ

สรุปได้ว่าสาธารณภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มากในทุกเวลาหรือทุกสถานที่ อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นก็ได้ มีทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการกระทำมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

2.3.2 ประเภทของสาธารณภัย

จากความหมายของสาธารณภัยดังกล่าว สามารถพิจารณาสาเหตุของการเกิดสาธารณภัยและประเภทของภัยสาธารณะได้ 2 ประเภท คือ ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ และภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, 2550, น. 3-5) ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของสาธารณชนโดยทั่วไป

2.3.2.1 ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ

1) อุทกภัย (Flood) เกิดจากการมีน้ำท่วมบนผิวดินมากเกินไป และมียูอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ต้องการมีสาเหตุมาจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น พายุ ฝนตกหนัก น้ำล้นตลิ่ง น้ำป่าไหลหลาก อุทกภัย เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรวดเร็วกว่าภัยอื่น ๆ

2) วัตภัย (Tropical Wind) เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) ก่อให้เกิดพายุฝน ลมแรง กินพื้นที่บริเวณกว้าง ทำให้เกิดน้ำท่วม คลื่นยักษ์ แผ่นดินถล่ม กระแสโคลน โดยมีชื่อเรียกว่า “พายุไต้ฝุ่นหรือพายุเฮอริเคน” มักจะเกิดขึ้นประมาณ 80-100 ครั้งต่อไปในบริเวณเส้นศูนย์สูตร

3) แผ่นดินถล่ม (Landslide) เป็นการที่ดินหรือหินพังลงมาจากภูเขาหรือพื้นที่ลาดชันอย่างรวดเร็ว โดยเป็นไปได้ทั้งกระแสโคลน ดินหรือหิน ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีพายุฝนหรือแผ่นดินไหว

4) ภัยแล้ง (Drought) หรือความแห้งแล้ง เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำ น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแม่น้ำลำคลองธรรมชาติมีน้อยกว่าปกติในช่วงระยะเวลาหนึ่งปริมาณน้ำมีน้อยกว่าที่พืช มนุษย์ หรือสัตว์ต้องการ

5) ไฟป่า (Wildfire) เกิดจากความร้อนสะสมจากภาวะความแห้งแล้งติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้เกิดเปลวไฟลุกไหม้ในพื้นที่ป่าไม้เป็นบริเวณกว้างและควบคุมได้ยากในบางครั้งอาจลุกลามเข้าสู่เขตเมืองและชุมชน

6) แผ่นดินไหว (Earthquake) เป็นการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเกิดจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวดิน ตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่ยังเคลื่อนตัวอยู่ บางครั้งอาจเกิดขึ้นตามแนวแคบที่เป็นภูเขาและภูเขาไฟที่ยังไม่ดับ

7) ธรณีพิบัติ (Tsunami) เกิดจากแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล ทำให้เกิดรอยแยกของแผ่นดินใต้ท้องทะเลขนาดใหญ่ และมีระยะทางยาวน้ำทะเลจำนวนมากไหลทะลักเข้าไปตามรอยแยก และเมื่อรอยแยกของแผ่นดินใต้ท้องทะเลเคลื่อนตัวเข้าหากันก็จะบีบน้ำที่ทะลักเข้าไปใต้รอยแยกออกมา ทำให้เกิดคลื่นยักษ์ขนาดใหญ่ถาโถมเข้าสู่ชายฝั่งและเมื่อคลื่นยักษ์เคลื่อนตัวเข้าใกล้ชายฝั่งก็จะยิ่งเพิ่มความสูงความรุนแรงของคลื่นสามารถทำลายชีวิตมนุษย์ สิ่งปลูกสร้างและธรรมชาติอื่นที่อยู่ใกล้ชายฝั่งให้พินาศได้

8) ภัยหนาว เกิดขึ้นในประเทศไทยบริเวณภาคเหนือตอนบนและภาคอีสานตอนบน ช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่เข้าครอบคลุมในบริเวณดังกล่าว ทำให้มีสภาพอากาศหนาวจัด นานติดต่อกันหลายวัน ทำให้ประชาชนผู้ประสบภัยเดือดร้อนเรื่องผ้าห่มกันหนาว ขาดแคลนอาหาร และเจ็บป่วยจากอากาศที่หนาวเหน็บ

2.3.2.2 ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

1) อัคคีภัย อาจเกิดจากความประมาทเลินเล่อหรือจากเจตนาของมนุษย์ก็ได้ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วสร้างความเสียหายทั้งร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก และสภาพปัจจุบันชุมชนมีความหนาแน่นมากขึ้นโอกาสการเกิดอัคคีภัยก็มีมากขึ้นด้วย

2) ภัยจากการจราจรและคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะจากการจราจรทางบกในช่วงเทศกาลสำคัญที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน สาเหตุหลักเกิดจากความประมาท เช่น การดื่มสุรา การขับรถยนต์ด้วยความเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด

3) ภัยจากการทำงาน การเพิ่มขึ้นของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ ทำให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุภัยจากการทำงานเพิ่มสูงขึ้นตามตัวสาเหตุหลักเกิดจากความประมาท สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เหมาะสม วิธีการทำงานที่เสี่ยงไม่มีระบบป้องกันที่ดี และไม่มีระบบบริหารจัดการภายในสถานที่ทำงานที่ดีพอ

4) ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ถึงแม้จะเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น แก๊สรั่ว น้ำมันรั่ว สารเคมีรั่ว แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมักสร้างความเสียหายรุนแรงต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน สร้างผลกระทบต่อด้านจิตใจและความเชื่อมั่นในระบบความปลอดภัยในชีวิตของคนในสังคม เช่น กรณีการระเบิดของคลังน้ำมันไทยออยล์ที่จังหวัดชลบุรี หรือเกิดระเบิดที่โรงงานอบลำไย หรือการระเบิดที่คลังแสงกรมสรรพาวุธทหารบก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

5) ภัยจากโรคระบาด สัตว์ และพืช ซึ่งการเกิดโรคระบาดในแต่ละคราวจะส่งผลกระทบต่อทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งในรูปของส่งผลิตภัณฑ์สินค้าจากพืชหรือสัตว์ และในรูปของธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนด้วย เช่น กรณีโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีก

6) ภัยจากสถานบริการ สถานเริงรมย์ และแหล่งอบายมุข ในสภาพสังคมที่หลงใหลในวัตถุนิยมหรือสังคมบริโภคนิยมในปัจจุบัน คนมักอาศัยสถานบริการ สถานเริงรมย์ และแหล่งอบายมุขต่างเป็นแหล่งมั่วสุมหรือพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะถ้าภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีการควบคุม กำกับ ตรวจสอบหรือดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างจริงจัง สถานที่ดังกล่าวจึงมักก่อให้เกิดกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือมีการละเมิดกฎหมายนำไปสู่ปัญหาสังคมต่อไป เช่น การจำหน่ายสุรานอกสถานที่ที่กฎหมายกำหนดการขายสุราบริเวณหรือสถานที่ห้ามขาย หรือมีการเปิดบ่อนการพนันที่ผิดกฎหมาย เกิดการขายบริการทั้งชายและหญิง โดยเฉพาะเด็กอาจถูกล่อลวงให้ตกเป็นเหยื่อได้ เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด เกิดอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ ตามมา

7) ภัยจากเทคโนโลยีอื่น ๆ (Technological Disaster) จริง ๆ แล้วเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างหวังจะสร้างความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์ แต่เทคโนโลยีบางอย่างเมื่อมีคุณประโยชน์มากกลับย้อนมาทำลายมนุษย์ได้มากเช่นกัน เช่น ภัยจาก Internet หรือภัยจากเกมคอมพิวเตอร์

สรุปได้ว่าสาธารณภัยที่คุกคามทำลายชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมของมนุษย์นั้น อาจเกิดจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์เองได้ ซึ่งสาธารณภัยที่เกิดขึ้นหลายประเภทอยู่ในวิสัยที่ประชาชนสามารถป้องกันแก้ไขหรือลดความรุนแรงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความตระหนักรู้ของประชาชน และองค์กรที่รับผิดชอบว่าได้กำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดมาตรการแนวทางดำเนินการป้องกันแก้ไขอย่างไร

2.3.3 กระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 มาตรา 21 กำหนดว่า เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, 2550, น. 10) ดังต่อไปนี้

2.3.3.1 สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.3.3.2 ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็น เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.3.3.3 ใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือท้องที่ที่เกี่ยวข้อง

2.3.3.4 ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.3.3.5 สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด

2.3.3.6 จัดให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

ทั้งนี้กระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ได้ให้แนวทางปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมพร้อมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ระยะเวลาก่อนเกิดภัย ระยะเวลาเกิดภัย และระยะหลังจากภัยยุติแล้ว (กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, 2550, น. 18) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระยะเวลาก่อนเกิดภัย เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการป้องกันและลดผลกระทบของภัย (Prevention and Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) เพื่อให้การปฏิบัติเมื่อมีเหตุสาธารณภัยเกิดขึ้น ลดอันตรายและความสูญเสียให้มากที่สุด โดยใช้หลักการจัดการความเสี่ยงจากภัย

พิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management) หรือ CBDRM ประกอบด้วย

1.1 การสร้างความตระหนักแก่ชุมชน ให้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย

1.2 การจัดให้มีการประเมินความล่อแหลมเสี่ยงภัย สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย

1.3 การจัดให้มีแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสำหรับชุมชน

1.4 การจัดให้มีการฝึกซ้อมแผน

1.5 การจัดเตรียมทรัพยากรกู้ภัยและช่วยชีวิต

1.6 การจัดเตรียมระบบสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน

1.7 การจัดเตรียมสถานที่หลบภัย เส้นทางอพยพ และสำรวจอาหาร น้ำดื่ม

1.8 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เมื่อคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย

2. ระยะเกิดภัย (Response) เป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการระงับภัยหรือลดความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้น กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย

2.1 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เพื่อให้หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือได้ประสานการดำเนินการกับผู้อำนวยการเหตุการณ์ มีการสั่งการแก้ไขปัญหาอย่างมีเอกภาพ

2.2 การแจ้งเตือนภัย ซึ่งแบ่งเป็นการแจ้งเตือนล่วงหน้า และการเตือนฉุกเฉิน

2.3 การเข้าระงับเหตุบรรเทาภัยให้ยุติโดยเร็ว

2.4 การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย นำส่งสถานพยาบาล

2.5 การจัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม เสื้อผ้า ที่พักฉุกเฉิน เวชภัณฑ์

2.6 การติดต่อสื่อสาร

2.7 การอพยพประชาชน

2.8 การปฐมพยาบาล

2.9 การดูแลความปลอดภัยบริเวณสถานที่เกิดภัยพิบัติ และสถานที่รองรับการอพยพ

2.10 การรายงานสถานการณ์

3. ระยะหลังจากภัยพิบัติแล้ว (Recovery and Development) สาธารณภัยหรือภัยพิบัติ เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมสร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องจัดให้มีการฟื้นฟูและการบูรณะ (Rehabilitation and Reconstruction) ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

3.1 การจัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์ เช่น ปฐมพยาบาลผู้ป่วยเจ็บ การขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สินไปยังที่ปลอดภัย การเลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระยะแรกเป็นต้น

3.2 การประเมินความเสียหาย และความช่วยเหลือให้ตรงตามความต้องการผู้ประสบภัย

3.3 การสำรวจสิ่งสาธารณูปโภคที่ขาดเสียหาย

3.4 การกำจัดสิ่งปฏิกูล การรื้อถอนทำลายซากปรักหักพัง

3.5 การซ่อมแซมบ้านเรือนราษฎร สิ่งสาธารณประโยชน์ และสาธารณูปโภค ให้สามารถใช้งานได้ตามปกติโดยเร็ว

3.6 การประชาสัมพันธ์ ฟื้นฟูสภาพจิตใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

3.7 การฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ การบริการภาครัฐ การจ้างงานและการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่ากระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 มาตรา 21 ได้ให้อำนาจผู้อำนวยการท้องถิ่น ในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งการจะจัดการสาธารณภัยได้ดีนั้นต้องมีการเตรียมการในขั้นตอนการเกิดภัย 3 ขั้นตอนให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนก่อนเกิดภัยสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นขั้นตอนที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มกระบวนการฝึกอบรม จนถึงการเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หากมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ มีความพร้อมของหน่วยงานและชุมชนก็จะสามารถลดความเสี่ยง ลดผลกระทบ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และส่วนราชการได้

2.3.4 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.3.4.1 องค์การปฏิบัติ

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานของผู้อำนวยการท้องถิ่น และให้มีที่ทำการโดยให้ใช้ ที่ทำการ/สำนักงานเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์เป็นสำนักงานของผู้อำนวยการท้องถิ่น มีนายกเทศมนตรีตำบลทะเลทรัพย์เป็นผู้อำนวยการปลัดเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและภาคเอกชนในพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานในกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรับผิดชอบในการป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ (เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, น. 16-18)

2) ภารกิจของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.1) อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.2) สนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ

2.3) ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบรวมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอน

2.3.4.2 โครงสร้างและหน้าที่ของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

1) โครงสร้างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ประกอบด้วย 6 ฝ่าย ได้แก่

1.1) ฝ่ายอำนวยการ

1.2) ฝ่ายแผนและโครงการ

1.3) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ

1.4) ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ

1.5) ฝ่ายประชาสัมพันธ์

1.6) ฝ่ายสื่อสาร

2) หน้าที่

2.1) ฝ่ายอำนวยการ ทำหน้าที่ อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแล ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และวางระบบการติดต่อสื่อสารในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ และฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้การติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและเชื่อถือได้ตลอดเวลา

2.2) ฝ่ายแผนและโครงการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานการวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การพัฒนาแผนงาน การพัฒนาเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกขั้นตอน งานติดตามประเมินผลงานการ ฝึกซ้อมแผน ๆ งานการจัดฝึกอบรมต่าง ๆ และงานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.3) ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ ทำหน้าที่ติดตามสถานการณ์ รวบรวมข้อมูล ประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น วางมาตรการต่างๆ ในการป้องกันภัยมิให้ภัยเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วได้รับความเสียหายน้อยที่สุดจัดระเบียบแจ้งเตือนภัย การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย งานการข่าวการรักษาความปลอดภัย และการปฏิบัติการจิตวิทยา

2.4) ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ ทำหน้าที่สำรวจความเสียหาย และความต้องการด้านต่างๆ จัดทำบัญชี ผู้ประสบสาธารณภัย ประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย เพื่อให้การสงเคราะห์และฟื้นฟูคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้ประสบสาธารณภัย พร้อมทั้งดำเนินการฟื้นฟูบูรณะ สิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม หรือใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด

2.5) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการแถลงข่าวข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายและความช่วยเหลือให้แก่สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปได้ทราบ

3) การบรรจุกำลัง ในภาวะปกติใช้กำลังเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์เป็นหลัก เมื่อคาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใดให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าควบคุมสถานการณ์ ปฏิบัติหน้าที่และเพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่โดยเร็ว และรายงานให้ผู้อำนาจการอำเภอทราบทันที

2.3.4.3 กระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและการลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากสาธารณภัย โดยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์กำหนดให้มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และประชาชน มีความเข้าใจหลักการ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ สามารถจัดการสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงทีที่มีภัยเกิดขึ้น อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในเบื้องต้นก่อนเกิดภัย เมื่อเกิดสาธารณภัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องมีการฝึกซ้อมแผนการดำเนินการ

ฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการและอำนวยความสะดวกฝึกซ้อมแผนฯ ต้องมีหน้าที่และขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ (เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, น. 16-18)

1) การปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ได้กำหนดหลักการปฏิบัติไว้ดังนี้ ให้เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงและความอ่อนแอของพื้นที่ รวมทั้งการวางแผนทางการปฏิบัติการให้พร้อมเผชิญสาธารณภัยและดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความพร้อมในทุกด้านและทุกภาคส่วนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

ตารางที่ 2.1

หลักการ แนวทางปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
1. การป้องกันและลดผลกระทบ		
1.1 การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย	1. ประเมินความเสี่ยงภัยและความอ่อนแอในเขตพื้นที่ โดยพิจารณาจาก ข้อมูลสถิติ การเกิดภัยและจาก การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ 2. จัดทำแผนที่เสี่ยงภัย แยกตาม ประเภทภัย	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
1.2 การเตรียมการด้านฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ	1. จัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัย 2. พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานได้ร่วมกัน 3. กระจายข้อมูลด้านสาธารณภัยไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการ	สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก)
1.3 การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	1. สนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกแขนง มีบทบาทในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ด้านความปลอดภัย (Safety Mind) อย่างต่อเนื่อง 2. เผยแพร่และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
	3. พัฒนารูปแบบและเนื้อหา การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย แต่ละกลุ่มและเป็นที่น่าสนใจ	
	4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกภาคส่วน ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครต่าง ๆ มี ส่วน ร่วมในการรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัย อย่าง ต่อเนื่อง	
14. การเตรียมการป้องกันด้าน โครงสร้างและ เครื่องขยาย สัญญาณเตือนภัย	1. จัดหาพื้นที่รองรับน้ำและกักเก็บน้ำ 2. ก่อสร้างกำแพง ผนัง หรือ ร่องตักตะกอน เพื่อป้องกัน การล่อล่อนหรือสูญเสียน้ำดินจากการกัดเซาะชาย ฝั่งของลำคลอง 3. สร้างอาคารหรือสถานที่ เพื่อเป็นสถานที่หลบภัย สำหรับพื้นที่ที่มีการหนีภัยทำได้ยาก หรือไม่มีพื้นที่ หลบภัยที่เหมาะสม 4. ก่อสร้างปรับปรุงเส้นทางเพื่อการส่งกำลังบำรุง หรือ เส้นทางไปสถานที่หลบภัย ให้ใช้การได้ตลอดเวลา	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ ชุมชน
2. การเตรียมความพร้อม		
2.1 ด้านการจัดระบบปฏิบัติการ อุทกภัย	1. จัดทำคู่มือและจัดทำแผน ปฏิบัติการอุทกภัยและ แผนสำรองของหน่วยงาน และมีกมรศึกษาค้นแผน เป็นประจำทุกปี 2. จัดเตรียมระบบการติดต่อสื่อสารหลักและสื่อสาร สำรอง 3. กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ 4. จัดเตรียมระบบการแจ้ง เตือนภัยและส่งสัญญาณ เตือนภัยให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ได้รับทราบ ล่วงหน้า 5. จัดเตรียมเส้นทางอพยพและจัดเตรียมสถานที่ ปลอดภัยสำหรับคน และสัตว์เลี้ยง 6. กำหนดมาตรการรักษา ความปลอดภัย ความสงบ เรียบร้อย รวมทั้งการควบคุม การจราจรและการ สัญจรภายในเขตพื้นที่ 7. จัดระบบการดูแลสิ่งของบริจาคและการสงเคราะห์ ผู้ประสบภัย 8. จัดทำบัญชีรายชื่อคนที่ต้องช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กองช่าง 3. ตำรวจ 4. กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 5. คณะกรรมการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน 6. อปพร. ,อส.

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
2.2 ด้านบุคลากร	<ol style="list-style-type: none"> จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกำหนดวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่และขั้นตอนต่าง ๆ วางระบบการพัฒนาศักยภาพและการฝึกอบรมบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำบัญชีผู้เกี่ยวข้อง เฉพาะด้านต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยการฝึกอบรมประชาชน 	<ol style="list-style-type: none"> สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
2.3 ด้านเครื่องจักรกล ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และพลังงาน	<ol style="list-style-type: none"> จัดเตรียมเครื่องจักรกล ยานพาหนะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้พร้อมใช้งานได้ทันที จัดทำบัญชีเครื่องจักรกลยานพาหนะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน พัฒนาเครื่องจักรกล เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ด้านสาธารณภัยให้ทันสมัย จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับชุมชน จัดเตรียมระบบเตือนภัย จัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำรองแหล่งพลังงานสำรอง 	<ol style="list-style-type: none"> สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) กองช่าง ตำรวจ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
2.4 ด้านการเตรียมรับสถานการณ์	<ol style="list-style-type: none"> จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น สถานพยาบาล ไฟฟ้า ประปาผู้นำชุมชน ฯลฯ มอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานนั้น กำหนดผู้ประสานงานที่สามารถติดต่อได้ตลอดเวลาของแต่ละหน่วยงาน 	สำนักปลัด

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น. 20-23), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2) การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน การดำเนินการในขั้นการปฏิบัติในขณะเกิดภัย (ภาวะฉุกเฉิน) มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1) เพื่อดำเนินการระงับภัยที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยเร็ว หรือลดความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้น โดยการ ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2.2) เพื่อรักษาชีวิต ทรัพย์สิน และสภาวะแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติให้สูญเสียน้อยที่สุด

การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปะทิว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 2.2

หลักการ แนวทางปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
กรณีเมื่อเกิดสาธารณภัย ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน		
1. การแจ้งเหตุ	ประชาชน/อาสาสมัคร/คณะกรรมการฯ ฝ่ายแจ้งเตือนภัย แจ้งเหตุให้ประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สา ธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน และผู้อำนวยการท้องถิ่น/ผู้ที่ ผู้อำนวยการท้องถิ่นมอบหมายทราบ โดยทางวิทยุ สื่อสาร /โทรศัพท์ 1. วิทยุสื่อสาร ความถี่ 145.400 MHz 2. สายด่วน 1669	1. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชนฝ่าย แจ้งเตือนภัย (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. อปพร./มิสเตอร์เตือนภัย/OTOS/ อาสาสมัคร ต่าง ๆ
2. การระงับเหตุ	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยหมู่บ้าน/ ชุมชน อปพร./ มิสเตอร์เตือนภัย/OTOS/อาสาสมัคร ต่างๆ เข้าร่วมระงับเหตุ ตามแผนป้องกัน และบรรเทาสา ธารณภัยชุมชน	1. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. อปพร./มิสเตอร์เตือนภัย/OTOS/ อาสาสมัคร ต่าง ๆ
3. การประสานหน่วยงานต่าง ๆ	1. กรณีมีผู้บาดเจ็บให้ประสาน สถานพยาบาลในพื้นที่/ ข้างเคียง 1.1 วิทยุสื่อสาร ความถี่155.725 MHz 1.2 โทรศัพท์สายด่วน 1669 2. กรณีเกินศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนในการระงับภัย ให้ ประธานคณะกรรมการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชนรายงานต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น เพื่อขอ ความช่วยเหลือ	1. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน ฝ่ายสื่อสารประชาสัมพันธ์ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. อปพร./มิสเตอร์เตือนภัย/OTOS/อาสาสมัคร ต่าง ๆ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
กรณีสาธารณสุขรุนแรงเกินกว่าระดับหมู่บ้าน/ชุมชนจะควบคุมได้		
1. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ	ผู้อำนวยการท้องถิ่นออกคำสั่ง ตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
2. การเฝ้าระวัง ติดตาม และรับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมง	จัดเวรเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชนฝ่ายแจ้งเตือนภัย 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. หน่วยงานจัดการต้นน้ำ 5. อปพร./มิสเตอร์เตือนภัย/OTOS/อาสาสมัครต่าง ๆ
3. แจ้งข่าวเตือนภัย	1. แจ้งผู้ประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ 2. แจ้งผ่านทางสื่อต่างๆ 3. ออกประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย	-สำนักปลัด
4. การระงับเหตุ	ผู้อำนวยการท้องถิ่นเข้าพื้นที่ และ ตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นจุดสั่งการ พร้อมจัดบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และ ยานพาหนะในการระงับเหตุ	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ปลัดเทศบาล
5. การช่วยเหลือผู้ประสบภัย	1. ปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย 2. ประเมินยาบาดเจ็บที่เจ็บป่วยเพื่อส่งไปรักษาตัวในโรงพยาบาลต่อไป 3. จัดหาปัจจัยสี่ให้แก่ผู้ประสบภัย 4. ให้การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น/ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (ผู้รับผิดชอบ หลัก) 2. ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์
6. การรายงานสถานการณ์	จัดเตรียมเจ้าหน้าที่เพื่อรายงานสถานการณ์ให้กองอำนวยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทราบ จนกระทั่งสถานการณ์ภัยสิ้นสุด	1. โทรศัพท์สายด่วน 2. ผู้อำนวยการท้องถิ่น/ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 3. เจ้าหน้าที่ข้อมูล/ประชาสัมพันธ์
7. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ	กรณีต้องขอรับการสนับสนุนจากกอง อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อปท. ช้างเคียง/ส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่/องค์การสาธารณกุศล ภาคเอกชน หรือ กองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับเหนือขึ้นไป 1. วิทยูสื่อสาร ความถี่ 155.725 MHz 2. โทรศัพท์สายด่วน 1669	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น/ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. เจ้าหน้าที่ประสานงาน

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
8. การอพยพ	เมื่อสถานการณ์เลวร้ายและจำเป็นต้องอพยพ ให้ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายอย่างเป็นระบบ	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น / ผู้บัญชาการ เหตุการณ์ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์
กรณีสาธารณภัยรุนแรงเกินกว่าระดับท้องถิ่นจะควบคุมได้		
การส่งต่อการควบคุมสถานการณ์	กรณีเกิดความรุนแรงเกินศักยภาพของท้องถิ่นจะรับสถานการณ์ได้ ให้รายงานต่อผู้อำนวยการอำเภอเพื่อส่งมอบการควบคุมสถานการณ์ต่อไป	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น/ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น.24-27), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ณ พื้นที่เกิดภัย เมื่อหน่วยเผชิญเหตุเข้าพื้นที่เกิดภัย ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เพื่อตอบโต้เหตุฉุกเฉินตามภารกิจหลัก (Functional Responsibility) ณ พื้นที่ปลอดภัย มีหน้าที่ตามความรับผิดชอบดังนี้ 1) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander: IC) มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ การตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน หัวหน้าหน่วยที่มาถึงที่เกิดเหตุหน่วยแรกจะทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์จนกว่าจะได้รับการแทนที่ หรือมีการถ่ายโอนอำนาจบัญชาการ โดยผู้บัญชาการเหตุการณ์อาจแต่งตั้งผู้แทนมารับผิดชอบ ภารกิจเฉพาะอย่างเพื่อช่วยเหลือการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่

1.1) เจ้าหน้าที่ข้อมูล/ประชาสัมพันธ์ (Public Information Officer : PIO) เป็นศูนย์กลางในการแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารแก่สื่อมวลชนและหน่วยงานอื่นๆ โดยจะรวบรวมข้อมูลการเกิดเหตุทั้งสาเหตุการเกิดภัยความเสียหายที่เกิดขึ้น การช่วยเหลือที่ดำเนินการไปแล้ว และสิ่งที่กำลังจะดำเนินการต่อไป เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่ประชาชนได้รับทราบสถานการณ์ที่มีความเป็นปัจจุบัน

1.2) เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัย (The Safety Officer so) มีหน้าที่รับผิดชอบติดตามและรักษาความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ 2) เจ้าหน้าที่ประสานงาน (The Liaison Officer: LO) เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารสำหรับ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัเหตุการณ์ทั้งหมด

2.1) ฝ่ายปฏิบัติการ (Operations Section) มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติทางยุทธวิธีซึ่งจะดำเนินการตามที่ได้ระบุ

ไว้ในแผนปฏิบัติการที่ฝ่ายวางแผนจัดทำขึ้น รวมทั้งมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ค้นหาและกู้ภัย รวมทั้งรายงานสถานการณ์ให้ผู้บัญชาการเหตุการณ์ทราบ 2.2) ฝ่ายวางแผน (Planning Section) มีหน้าที่ในการรวบรวมและประเมินสถานการณ์ จัดทำ รายงานสถานการณ์ และวิเคราะห์สถานะของทรัพยากรที่มีอยู่ขณะนั้นแล้วจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan : IAP) ที่เกิดขึ้นและเอกสารอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย 2.3) ฝ่ายสนับสนุน/ส่งกำลังบำรุง (Logistics Section) มีหน้าที่คอยดูแลให้การสนับสนุนแก่เจ้าหน้าที่ โดยจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และวัสดุต่าง ๆ รวมถึงบุคลากรที่สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะเหล่านั้นเมื่อได้รับการร้องขอจากฝ่ายปฏิบัติการหรือตามแผนปฏิบัติการที่วางแผนกำหนดไว้ 2.4) ฝ่ายการเงิน/การบริหาร (Finance/Administration Section) มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจสอบค่าใช้จ่ายคิดคำนวณหาต้นทุนมูลค่าความเสียหายและการชดใช้ความเสียหายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีฉุกเฉิน หรือระเบียบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระเบียบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์และบรรเทาทุกข์

3) การปฏิบัติในการอพยพ การปฏิบัติในขั้นตอนการอพยพมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนของรัฐและสามารถดำเนินการ อพยพเคลื่อนย้ายให้เป็นไปอย่างมีระบบ สามารถระงับการแตกตื่นเสียขวัญของประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการเคลื่อนย้ายส่วนราชการมาอยู่ในเขตปลอดภัยและสามารถให้บริการประชาชนได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 2.3

หลักการ แนวทางปฏิบัติในการอพยพ

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
การเตรียมการอพยพ		
1. จัดทำแผนอพยพในพื้นที่ เสี่ยงจากสาธาณภัย	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กองช่าง 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธาณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 5. ผู้นำทางศาสนา/ผู้บริหารสถานศึกษา
2. เตรียมการเกี่ยวกับ การอพยพ	1. ประชุมและสำรวจสถานที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพประชาชนและสัตว์เลี้ยง 2. เส้นทางหลักและสำรองสำหรับ อพยพ 3. ป้ายแสดงสัญญาณเตือนภัย ป้ายบอก เส้นทางอพยพทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรอง 4. จัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะที่จำเป็นต่อ การอพยพ 5. จัดลำดับความสำคัญของ การอพยพ โดยจัดแบ่งประเภทของบุคคลตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน 6. กำหนดจุดนัดหมายประจำชุมชนและพื้นที่รองรับการอพยพ 7. จัดทำคู่มือการอพยพจาก สาธาณภัย สั้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจให้ประชาชนได้ศึกษา	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กองช่าง 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธาณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน ฝ่ายอพยพ 5. ผู้นำทางศาสนา/ผู้บริหารสถานศึกษา
3. จัดเตรียมสรรพกำลัง หน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินหรือหน่วยอพยพ	ทบทวนและฝึกซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอ	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธาณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน ฝ่ายอพยพ
4. จัดประชุมหรืออบรม ให้ความรู้ในการช่วยเหลือตัวเองเมื่ออยู่ในภาวะฉุกเฉิน	ประชุมหรือฝึกอบรม	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธาณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 4. ผู้นำทางศาสนา/ผู้บริหารสถานศึกษา

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
5. ทบทวนและฝึกซ้อมแผนระบบเตือนภัย และ แผนอพยพประเมินเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ต่อไป	ฝึกซ้อมแผนทั้งแบบปฏิบัติการบนโต๊ะ (Table Top Exercise) และแบบปฏิบัติการณ์จริง (Field Training Exercise)	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 4. ผู้นำทางศาสนา/ผู้บริหารสถานศึกษา
6. ตรวจสอบการทำงานของระบบสื่อสาร	1. ติดต่อกับผู้มีวิทยุสื่อสาร/หรือผู้มีโทรศัพท์มือถือเพื่อเข้าร่วม ในการแจ้งเตือนภัย 2. ฝึกซ้อมแผนอพยพ	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. หัวหน้าชุดเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย และ หัวหน้าชุดสื่อสารของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน 5. มีสเตอร์เตือนภัย
7. แจ้งประชาชนที่อาศัยและทำงานในพื้นที่เสี่ยงภัยว่า มีความเสี่ยงต่อภัยประเภทใด ในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ไฟป่า เป็นต้น	การประชุมหมู่บ้าน/ชุมชน	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 4. หัวหน้าชุดเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยและ หัวหน้าชุดสื่อสารของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
การดำเนินการอพยพขณะเกิดภัย		
1. เรียกประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน/เมื่อได้รับแจ้งข้อมูลแจ้งเตือนจากอำเภอ/หมู่บ้าน/เครื่องมือวัดปริมาณน้ำฝน/มีสเตอร์เตือนภัย	เรียกประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น(ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ฝ่ายอำนาจการ
2. เตรียมความพร้อม/เตรียมพร้อม ระบบเตือนภัยทั้งหมด สัญญาณ เตือนภัยวิทยุสื่อสาร (walkie-talkie) โทรศัพท์มือถือ หรือระบบ เตือนภัยที่มีอยู่ในท้องถิ่น	เตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์	ฝ่ายสื่อสาร
3. ติดตามสถานการณ์จากทางราชการ สื่อมวลชน และ อาสาสมัครเตือนภัย	สั่งการในระหว่างการประชุม กองอำนาจการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
4. ตรวจสอบข้อมูลที่เป็นในพื้นที่ที่ ประสบภัย	1. บัญชีรายชื่อผู้อพยพ 2. บัญชีจำนวน และชนิดของสัตว์เลี้ยงที่จะอพยพ 3. ยานพาหนะ 4. อาหารที่สำรองไว้สำหรับคน และสัตว์เลี้ยง	1. ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ
5. ตรวจสอบระบบเครือข่ายการเตือนภัย	ตรวจสอบสัญญาณวิทยุสื่อสาร	1. ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
6. จัดเตรียมสถานที่ปลอดภัยรองรับ ผู้ อพยพและ สัตว์เลี้ยง	ประสานกับผู้ดูแลสถานที่	2. ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ 3. ผู้นำทางศาสนา/ผู้บริหารสถานศึกษา
เมื่อสถานการณ์เลวร้ายและจำเป็นต้องอพยพ		
1. ออกประกาศเตือนภัยเพื่ออพยพ	ฝ่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย และฝ่ายสื่อสาร ของ คณะกรรมการป้องกันและ บรรเทาสา ธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชนออกประกาศ เตือนภัย เพื่ออพยพ ให้สัญญาณเตือนภัย และประกาศ อพยพ เช่น เสียงตามสาย วิทยุ หอกระจาย ข่าว โทรโข่ง นกหวีด หรือ สัญญาณเสียง/ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้เป็นสัญญาณ เตือน ภัยประจำชุมชน/หมู่บ้าน	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
2. ส่งฝ่ายอพยพไปยังจุดนัดหมาย/ จุดรวม พล เพื่อรับผู้อพยพหรือ ตามบ้านที่มี ผู้ป่วย คนชรา เด็ก และสัตว์เลี้ยง	สั่งการในระหว่างการประชุม กองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชื่อ อปท.	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
3. การดูแลความปลอดภัยบ้านเรือน ผู้ อพยพ	จัดเวรออกตรวจตราความเรียบร้อยในพื้นที่ ประสบภัย	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
การดำเนินการอพยพเมื่อภัยสิ้นสุด		
1. ตรวจสอบพื้นที่ประสบภัย	สำรวจความเสียหายของพื้นที่ ประสบภัย รวมทั้ง บ้านเรือนของผู้เสียหาย	ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ
2. ตรวจสอบสภาพถนนที่ใช้เป็นเส้นทาง อพยพ	ตรวจสอบสภาพถนนและ ยานพาหนะ	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
3. แจ้งแนวทางการอพยพกลับให้ ประชาชน ได้รับทราบ	ประชุมผู้เกี่ยวข้อง	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
4. ตรวจสอบความพร้อมของประชาชน ในการอพยพกลับ	จัดการประชุมที่สถานที่ที่ผู้อพยพพักอาศัย	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ
5. ดำเนินการอพยพประชาชนกลับ บ้านเรือน	ชี้แจงในที่ประชุมและดำเนินการอพยพประชาชน กลับ	ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น. 32-37),
เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

4) การปฏิบัติหลังเกิดภัย การปฏิบัติในขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดภัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้นได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และต่อเนื่องตลอดจนการฟื้นฟู บูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว

หลักการปฏิบัติ การฟื้นฟูบูรณะในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งกำลังคน ทรัพย์สิน เครื่องมือเครื่องใช้ของทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการฟื้นฟูบูรณะ ดังนี้ 1) จัดให้มีการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยในเบื้องต้น ถ้าหากผู้ประสบภัยมีอาการหนักให้ส่งต่อโรงพยาบาลอำเภอและจังหวัดต่อไป 2) จัดที่พักอาศัยชั่วคราว และระบบสุขาภิบาลแก่ผู้ประสบภัยในกรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย 3) ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ทัวถึง และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยจัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประสบภัยจนเสียชีวิตหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ เช่น การจัดหาอาชีพให้แก่บุคคลในครอบครัว เป็นต้น 4) ให้รื้อถอนซากปรักหักพังและซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานและอาคารบ้านเรือนของผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพต่อไป 5) สำนวจความเสียหายที่เกิดขึ้น 6) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหาย พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัย 7) ประสานหน่วยงานของรัฐในการออกเอกสารราชการฉบับใหม่ให้แก่ผู้ประสบภัยทดแทนฉบับเดิมที่สูญหายหรือเสียหายเนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้น 8) ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

การปฏิบัติ การจัดการหลังเกิดภัยเป็นการฟื้นฟูบูรณะภายหลังที่ภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกอง อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยให้ สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ และเป็น การฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 2.4

หลักการ แนวทางปฏิบัติหลังเกิดภัย

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
การฟื้นฟูผู้ประสบภัย		
1. การจัดทำแผนฟื้นฟูผู้ประสบภัย	1. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูผู้ประสบภัยต่างๆ เช่น อาชีพ สุขภาพ อนามัย และ จิตใจของผู้ประสบภัย	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กองคลัง 3. กองช่าง 4. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 5. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 6. สาธารณสุข 7. พัฒนาชุมชนอำเภอ 8. แรงงานจังหวัด 9. อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)
2. การจัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์	1. ปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย 2. ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สินไปยังที่ปลอดภัย 3. เลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ในระยะแรก 4. รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยแก่บุคคลและสถานที่	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 4. สาธารณสุข 5. อปพร. อาสาสมัครต่างๆ 6. อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)
3. การให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟู	1. ตั้งคณะกรรมการสำรวจ ความเสียหาย เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหาย 2. สงเคราะห์ผู้ประสบภัยตามบัญชีที่สำรวจ	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กองคลัง 3. กองสาธารณสุข 4. กองช่าง 5. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน

(ต่อ)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
4. การจัดตั้งหน่วยควบคุมความปลอดภัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. รื้อถอนหรือทำลายสิ่งรบกวน 2. ทำลายสิ่งวัตถุระเบิด 3. ล้างสารพิษตกค้างต่างๆ 4. รักษาความสงบเรียบร้อยและการจราจร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. เจ้าหน้าที่ตำรวจ 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 4. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 5. อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)
การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ		
1. การจัดทำแผนฟื้นฟู	ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ส่วนโยธา 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 4. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 5. ทางหลวงชนบท 6. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอบ้านคา 7. การประปาส่วนภูมิภาค 8. อำเภอบ้านคา 9. อื่นๆ (ตามความเหมาะสม)
2. การสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัย	สำรวจความเสียหายทุกด้าน อย่างละเอียด ทั้งระบบสาธารณูปโภคและ สิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. ส่วนโยธา 3. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน 4. ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน 5. อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)

(ต่อ)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
3. พื้นฟูบูรณะโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย ในเบื้องต้น	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับความเสียหาย โดยใช้งบประมาณของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543 และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีที่เกิดเกินกว่าความสามารถของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานเหนือขึ้นไปตามลำดับ(คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับ อำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) หรือ หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงสร้าง พื้นฐานนั้น ๆ ดำเนินการฟื้นฟู ซ่อมแซม และบูรณะโครงการ ที่ได้รับความเสียหาย 	<ol style="list-style-type: none"> สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) กองคลัง ส่วนโยธา หน่วยงานราชการที่ดูแลรับผิดชอบสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท วัฒนธรรมจังหวัด กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)
การติดตามและประเมินผลเมื่อสถานการณ์ภัยสิ้นสุด	<ol style="list-style-type: none"> กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปรับปรุงและทบทวนแผนทุกครั้งที่เกิดปัญหาและอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) ส่วนโยธา กองคลัง กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน ผู้นำคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน ทางหลวงชนบท สาธารณสุข การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอ การประปาส่วนภูมิภาค อำเภอ อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น.39-41), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

การสื่อสาร กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์เป็นศูนย์กลางการสื่อสารในเขตพื้นที่รับผิดชอบตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงานการปฏิบัติและสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้

หลักการปฏิบัติ การสื่อสารจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัยให้สามารถประสานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว โดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้

- 1) จัดตั้งระบบสื่อสารที่จำเป็นให้ใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ ประกอบด้วย
 - 1.1) ระบบสื่อสารหลักคือ ระบบสื่อสารที่มีใช้งานโดยทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานกับประชาชน ซึ่งทุกหน่วยงานต้องจัดเตรียมไว้ให้พร้อมใช้ติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลาและเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการบริหารจัดการสาธารณภัยอย่างทั่วถึง ได้แก่ ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร 1.2) ระบบสื่อสารรองคือ ระบบสื่อสารที่มีใช้โดยทั่วไปและใช้งานควบคู่กับระบบสื่อสารหลัก เป็นช่องทางเสริมในการติดต่อสื่อสาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีระบบการสื่อสารรองให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างทั่วถึง ได้แก่ ระบบวิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน 1.3) ระบบสื่อสารสำรอง คือ ระบบสื่อสารที่จัดเตรียมสำรองไว้ใช้ทดแทนในกรณีระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอต่อจังหวัดให้สถานีวิทยุสำรอง ได้แก่ ระบบวิทยุสื่อสารข่ายต่าง ๆ ทั้งข่ายวิทยุสื่อสารราชการ (Trunk Radio) วิทยุสื่อสารข่ายวิทยุสมัครเล่น และข่ายวิทยุเอกชน 2) จัดเตรียมและจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือสื่อสารให้เพียงพอและใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง 3) จัดอบรมการใช้อุปกรณ์สื่อสารให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

การประสานการปฏิบัติกับองค์การสาธารณสุข กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ เป็นศูนย์กลางในการประสานการปฏิบัติในเขตรับผิดชอบตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงานการปฏิบัติ และสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

ตารางที่ 2.5

หลักการ แนวทางปฏิบัติการประสานการปฏิบัติกับองค์การสาธารณสุข

หลักปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
ก่อนเกิดสาธารณภัย		
1. จัดทำบัญชีรายชื่อองค์การสาธารณสุข	ตรวจสอบรายชื่อองค์การ สาธารณสุขในเขตจังหวัด ชุมพร	1. สำนักปลัด (ผู้รับผิดชอบหลัก) 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน
2. การเตรียมความพร้อมของ องค์การสาธารณสุข ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ และพื้นที่ ช้างเคียง	องค์การสาธารณสุขในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเล ทรัพย์และพื้นที่ช้างเคียงจัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ตลอด 24 ชั่วโมง พร้อม อุปกรณ์และกำลังคน ที่สามารถปฏิบัติภารกิจได้	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น 2. สำนักปลัด 3. องค์การสาธารณสุขในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์และพื้นที่ช้างเคียง
ขณะเกิดสาธารณภัย		
1. กรณีที่ได้รับการประสานจากกองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล ตำบลทะเลทรัพย์	องค์การสาธารณสุขจัดชุด เคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิด เหตุ และให้รายงานตัวกับ ผู้อำนวยการท้องถิ่น เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ เพื่อรับมอบภารกิจในการ ปฏิบัติการ	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้รับผิดชอบ หลัก) 2. สำนักปลัด 3. องค์การสาธารณสุขในเขตพื้นที่เทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์และพื้นที่ช้างเคียง
2. กรณีเจ้าหน้าที่ขององค์การสาธารณสุขไปถึง พื้นที่ประสบภัยก่อน	1. ให้เจ้าหน้าที่ขององค์การ สาธารณสุขกันเขตพื้นที่ อันตรายและกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ใช่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่ อันตราย 2. แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ หรือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการ ควบคุม สถานการณ์ภัยพิบัติ 3. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการจัดการภัย พิบัติ	1. สำนักปลัด 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 3. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมู่บ้าน/ชุมชน องค์การสาธารณสุขในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลทะเล ทรัพย์และพื้นที่ช้างเคียง
หลังเกิดสาธารณภัย		
การลงเคราะห์ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	1. องค์การสาธารณสุขประสาน กับผู้อำนวยการท้องถิ่น เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ เพื่อรับทราบถึงความ ต้องการของผู้ประสบภัยในพื้นที่ 2. องค์การสาธารณสุข ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และแจ้งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น เทศบาลตำบลทะเล ทรัพย์ทราบ	1. ผู้อำนวยการท้องถิ่น (ผู้รับผิดชอบ หลัก) 2. สำนักปลัด 3. องค์การสาธารณสุขในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์และพื้นที่ช้างเคียง

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น.44-45),
เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2.4 บริบทของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

2.4.1 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.1.1 ที่ตั้ง

สำนักงานเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร (เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, น. 3-8)

2.4.1.2 อาณาเขต

เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ของตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลชุมโคและตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทรัพย์อนันต์และตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

2.4.1.3 เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีพื้นที่ 78.71 ตารางกิโลเมตร หรือ 49,193 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปะทิว ประมาณ 12 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดชุมพร 36 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 476 กิโลเมตร

แบ่งเขตการปกครองเป็น 8 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนท่าตาเสือ (หมู่ที่ 1)	5. ชุมชนปากบ่อ (หมู่ที่ 5)
2. ชุมชนเกาะชะอุม (หมู่ที่ 2)	6. ชุมชนบ่อนก (หมู่ที่ 6)
3. ชุมชนห้วยหลุด (หมู่ที่ 3)	7. ชุมชนเจริญทรัพย์ (หมู่ที่ 7)
4. ชุมชนทะเลทรัพย์ (หมู่ที่ 4)	8. ชุมชนวังทอง (หมู่ที่ 8)

2.4.1.4 ประชากร

มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,092 ครัวเรือน มีประชากรจำนวน 5,021 คน ประกอบด้วยประชากรเพศชาย จำนวน 2,497 คน และประชากรเพศหญิง จำนวน 2,524 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 63 คนต่อตารางกิโลเมตร ดังตารางที่ 2.6 (เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, น. 7)

ตารางที่ 2.6

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์	จำนวนประชากร (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
1. หมู่ที่ 1 ท่าตาเสือ	171	186	357
2. หมู่ที่ 2 เกาะชะอม	128	158	286
3. หมู่ที่ 3 ห้วยหลุด	353	340	693
4. หมู่ที่ 4 ทะเลทรัพย์	413	380	793
5. หมู่ที่ 5 ปากบ่อ	406	405	811
6. หมู่ที่ 6 บ่อนก	381	371	752
7. หมู่ที่ 7 เจริญทรัพย์	425	470	895
8. หมู่ที่ 8 วังทอง	220	214	434
รวม	2,497	2,524	5,021

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ระบบสถิติ (การตรวจสอบข้อมูลสถิติทางการทะเบียนอัตโนมัติ), สำนักทะเบียนอำเภอปะทิว, 2560, ชุมพร : อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร.

2.4.1.5 ลักษณะภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ภูเขา พื้นที่ลุ่มสลับเนิน

2.4.1.6 ลักษณะภูมิอากาศ

มีสภาพดินฟ้าอากาศแบ่งได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้ 1) ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2) ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน 3) ฤดูหนาว ระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม โดยทั่วไปจะมีฝนตกชุก เพราะอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านอ่าวไทย

2.4.2 ด้านสภาพการคมนาคมขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.2.1 การคมนาคมขนส่ง

1) ทางรถไฟ มีสถานีรถไฟสายใต้ผ่านสถานีรถไฟปะทิว ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ประมาณ 12 กิโลเมตร

2) ทางอากาศ มีสนามบินพาณิชย์ ซึ่งอยู่ห่างจากเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ประมาณ 17 กิโลเมตร

3) ทางรถยนต์ ถนนสายหลักมี 2 เส้นทาง คือ

ถนนสายชุมพร - ท่าแซะ - ทะเลทรัพย์ ระยะทาง 46 กิโลเมตร

ถนนสายชุมพร - สะพลี - ทะเลทรัพย์ ระยะทาง 48 กิโลเมตร

ถนนภายในหมู่บ้าน มีดังนี้

ถนนลาดยาง จำนวน 16 สาย

ถนนคอนกรีต จำนวน 19 สาย

ถนนหินคลุก จำนวน 22 สาย

ถนนลูกรัง จำนวน 35 สาย

2.4.2.2 การไฟฟ้า ระบบไฟฟ้าในเขตเทศบาลใช้จากแหล่งจ่ายไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาท่าแซะ ครอบคลุมครัวเรือนจำนวน 2,092 ครัวเรือน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล

2.4.2.3 การประปา ระบบการประปาในเขตเทศบาลเป็นประปาหมู่บ้าน ครอบคลุมหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน (ชุมชน)

2.4.2.4 แหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

1) ห้วย จำนวน 9 แห่ง

2) คลอง จำนวน 8 แห่ง

3) บึง/หนอง จำนวน 5 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีดังนี้

1. ฝาย จำนวน 10 แห่ง

2. บ่อน้ำ จำนวน 58 แห่ง

3. บ่อบาดาล จำนวน 24 แห่ง

4. ประปาหมู่บ้าน จำนวน 19 แห่ง

5. ทำนบ จำนวน 7 แห่ง

6. สระน้ำ จำนวน 9 แห่ง

7. อ่างเก็บน้ำ จำนวน 5 แห่ง

2.4.2.5 การสื่อสาร และโทรคมนาคม การไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์ของอำเภอปะทิวตั้งอยู่ในห่างจากสำนักงานเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ ประมาณ 11 กิโลเมตร และมีที่ทำการไปรษณีย์อนุญาต จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ในชุมชนทะเลทรัพย์ (หมู่ที่ 4) ตำบลทะเลทรัพย์ โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 7 แห่ง ระบบการกระจายเสียงตามสาย มีการกระจายเสียงเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวของชุมชน (หมู่บ้าน) ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ และสถานีโทรคมนาคมอื่น ๆ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานีทวนสัญญาณเขาช่องกรวด (ทศท.) ในพื้นที่ของชุมชนวังทอง (หมู่ที่ 8)

2.4.3 สภาพเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.3.1 อาชีพ ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) อาชีพทำสวน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ ทุเรียน มะพร้าว เงาะ ลองกอง มังคุด ฯลฯ 2) อาชีพทำไร่ ได้แก่ สับปรด พริก แตงกวา ฯลฯ 3) อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค ไล่ สุกร ฯลฯ

2.4.3.2 ธุรกิจและบริการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ปั้มน้ำมันจำนวน 2 แห่ง 2) โรงสีจำนวน - แห่ง 3) จุดรับซื้อปาล์มน้ำมันจำนวน 4 แห่ง 4) ร้านค้า จำนวน 35 แห่ง

2.4.4 สภาพสังคมของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.4.1 การศึกษา

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง
- 2) โรงเรียนระดับประถมศึกษาขยายโอกาสถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 แห่ง
- 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 แห่ง

2.4.4.2 การศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์ จำนวน 8 แห่ง

2.4.4.3 การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 1 แห่ง

2.4.4.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- 1) ที่พักสายตรวจตำบลทะเลทรัพย์ จำนวน 1 แห่ง
- 2) ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 1 แห่ง

2.4.5 สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.5.1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ มีดังนี้

1) แหล่งน้ำต่าง ๆ ได้แก่ หนองน้ำทะเลทรัพย์ น้ำตกแก่งคอย หนองกก ป่าต้นน้ำพรุดาอ้าย

2) ถ้ำต่าง ๆ ได้แก่ ถ้ำพิสดาร ถ้ำทะเลทรัพย์ ถ้ำเขานมสาว ถ้ำเขาแมว

3) สัตว์ป่า ได้แก่ ไก่ป่า ชะมด ลิ่น ลิงเสน กิ้ง ค่างแว่น ค้างคาว เก้ง

2.4.5.2 สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1) สภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีลำห้วยไหลผ่าน เหมาะแก่การเพาะปลูก

2) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ น้ำตกแก่งคอย เขาแมว ถ้ำพิสดาร วัดถ้ำทะเลทรัพย์ ถ้ำเขานมสาว หนองน้ำทะเลทรัพย์

3) มีป่าต้นน้ำพรุดาอ้ายและการปลูกป่าชุมชน

2.4.6 อำนาจหน้าที่

อำนาจ หน้าที่หรืองานของเทศบาลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ อำนาจหน้าที่ บทบาท ตามที่กฎหมายการตามข้อบัญญัติใน พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ระบุที่มาของอำนาจหน้าที่บทบาทของเทศบาลจัดตั้งเทศบาล และกฎหมายอื่นๆ กำหนดไว้ เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ

อำนาจหน้าที่ บทบาท ที่เทศบาลมีอำนาจพิจารณากระทำ การแบ่งอำนาจหน้าที่หรืองานของเทศบาลยังแตกต่างกันไปในเทศบาลแต่ละระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องกระทำในเขตเทศบาล มีดังนี้ 1) การรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การจัดให้มีเครื่องใช้ดับเพลิง 2) การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น ได้แก่การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ 3) การให้บริการแก่ราษฎร ได้แก่การรักษาความสะอาดถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม 4) หน้าที่อื่น ๆ ตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย หรือมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2. หน้าที่ที่เทศบาลตำบลอาจกระทำได้ตาม ความจำเป็นหรือมีศักยภาพกระทำได้ เป็นการให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น เช่น โรงฆ่าสัตว์ ตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม น้ำสะอาดหรือน้ำประปา สุสานหรือฌาปนสถาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร สถานพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ การไฟฟ้า หรือแสดงสว่างโดยวิธีอื่น การระบายน้ำ การเทศพาณิชย์

3. หน้าที่ที่เทศบาลต้องกระทำตามกฎหมายอื่น ๆ กำหนดไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือน และที่ดิน พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น

2.4.7 สถิติการเกิดสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

2.4.7.1 อุทกภัย/โคลนถล่ม

ตารางที่ 2.7

สถิติการเกิดอุทกภัย/โคลนถล่มในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

วัน เดือน ปี ที่เกิดภัย	สาเหตุการเกิด ภัย	พื้นที่ประสบภัย (หมู่บ้าน/ชุมชน)	จำนวนครัวเรือน ที่ ประสบภัย (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)
พ.ย. 55	อุทกภัย	3	8	-	-	-
พ.ย. 57	อุทกภัย	1-8	99	-	-	500,000

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 (น. 7), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2.4.7.2 วาตภัย

ตารางที่ 2.8

สถิติการเกิดวาตภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

วัน เดือน ปี ที่ เกิดภัย	สาเหตุการเกิด ภัย	พื้นที่ประสบภัย (หมู่บ้าน/ชุมชน)	จำนวนครัวเรือน ที่ ประสบภัย (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)
18 ต.ค.59	วาตภัย	4,7	8	-	-	500,000
-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560 (น.8), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2.4.7.3 ภัยแล้ง

ตารางที่ 2.9

สถิติการเกิดภัยแล้งในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

วัน เดือน ปี ที่ เกิดภัย	สาเหตุ การเกิดภัย	พื้นที่ประสบภัย (หมู่บ้าน/ชุมชน)	จำนวนครัวเรือน ที่ ประสบภัย (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)
เม.ย. 56	ภัยแล้ง	2	15	-	-	-
เม.ย.-พ.ค.57	ภัยแล้ง	4,6,8	30	-	-	-
มี.ค.-พ.ค.58	ภัยแล้ง	3,4,6,8	30	-	-	-

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 (น. 8), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2.4.7.4 อัคคีภัย

ตารางที่ 2.10

สถิติการเกิดอัคคีภัยในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

วัน เดือน ปี ที่ เกิดภัย	สาเหตุ การเกิดภัย	พื้นที่ประสบภัย (หมู่บ้าน/ชุมชน)	จำนวนครัวเรือน ที่ ประสบภัย (ครัวเรือน)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความ เสียหาย (บาท)
เม.ย.56	อัคคีภัย	2	-	-	-	-
เม.ย.59	อัคคีภัย	3,6	-	-	-	-

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 (น. 8), เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์, 2560, ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.

2.4.8 การประเมินความเสี่ยงภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

จากข้อมูลสำคัญดังกล่าวเบื้องต้น ทำให้เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย ดังนี้ (เรียงจากความเสี่ยงภัยมากไปหาน้อยตามลำดับ)

ตารางที่ 2.11

การประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์

ลำดับที่	ประเภทของภัย	ลักษณะของการเกิดภัย
1	อุทกภัยและดินถล่ม	น้ำล้นตลิ่ง ฯลฯ
2	อัคคีภัย	เกิดไฟฟ้าบริเวณป่าสงวน ฯลฯ
3	वादภัย	เกิดลมกรรโชกแรงในพื้นที่ ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย
4	ภัยแล้ง	1. น้ำในลำคลองแห้งขอด ฝนทิ้งช่วง 2. เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ใช้น้ำประปราดพืชผลทางการเกษตรจึงไม่เพียงพอสำหรับการบริโภค ฯลฯ

จากความเสี่ยงต่อสาธารณภัย ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ ดังนั้นเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์จึงจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ พ.ศ. 2560 ขึ้นเพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิต/ทรัพย์สินและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ประสบภัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

กัมปศ น้อมชอบ (2552, น. 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การป้องกันสาธารณภัย แนวทางการวางแผนเพื่อรับสาธารณภัยของหน่วยงาน การบรรเทาสาธารณภัย และการจัดการรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน ตามลำดับ 2) การบริหารงานป้องกันสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีการบริหารงานบุคคลเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การบริหารกิจกรรมตอบรับหลังเกิดอุบัติเหตุ การบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ การบริหารกิจกรรมก่อนเกิดอุบัติเหตุ ตามลำดับ และเห็นว่ามีการบริหารระบบสารสนเทศน้อย และ 3) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่งผลต่อการบริหารงาน สาธารณภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วันเพ็ญ นพโธสง (2552, น. 134) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม และด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตาม แผน ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก อปพร. สังกัดของสมาชิก อปพร. ประสบการณ์เกี่ยวกับสาธารณภัย และความถี่ของการได้รับการ ฝึกอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับสาธารณภัย ส่วนเพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พื้นที่เสี่ยงภัยและ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสารสาธารณภัย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและ อปพร. กลุ่มตัวอย่างมี ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดังนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้ง งบประมาณไว้สำหรับเป็นค่าตอบแทนการปฏิบัติงานให้กับ อปพร. 2) ควรมีการจัดตั้งศูนย์ อปพร. ให้ เป็นรูปธรรม และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามความ จำเป็นแก่การใช้งาน 3) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมจัดตั้ง อปพร. เพิ่มขึ้นและฝึกทบทวนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธพงษ์ วงศ์ไชย (2553, น. 61) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพะเยา โดยในแผนดังกล่าวจะมีขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติกรณี เกิดภัยต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงที 2) การนำกลยุทธ์ไป ปฏิบัติก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยพิบัติ ปรากฏว่าก่อนเกิดภัยสำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพะเยา ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันภัย การฝึกซ้อมแผน การจัดเวรเฝ้าระวัง และการรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ขณะเกิดภัย ดำเนินการออกประกาศเขต ภัยพิบัติให้ครอบคลุมพื้นที่เกิดภัย และจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือ หลังเกิดภัย ได้ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสำรวจความเสียหายและความต้องการ 3) การควบคุมและ ประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบสมรรถนะภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ของสำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยว่าสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยผู้บริหารของสำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจะเป็นผู้ควบคุมและประเมินผลความก้าวหน้าของงาน

ธงชัย แสงจันทร์ (2553, น. 62) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครระยอง พบว่า ด้านนโยบายของผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเท่าใดนัก นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่มีความชัดเจน เป็นเพียงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดเท่านั้น ในด้านของบุคลากรยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความกระตือรือร้น ขาดระเบียบวิจัย และยังขาดจิตบริการสาธารณะ ด้านสถานที่ทำงานมีปัญหาอาคารเก่าชำรุด คับแคบ แออัด และยังขาดสถานที่ในการจัดเก็บอุปกรณ์และการซ่อมบำรุงเครื่องมือเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายเพียงเล็กน้อย ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้พบว่า มีอุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่เพียงพอ และมีอายุการใช้งานมานานกว่า 10 ปี ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ยังมีส่วนน้อยที่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน กำหนดแผน หรือได้รับรู้ ในรายละเอียดของแผน รวมไปถึงจนถึงการฝึกซ้อมแผน สำหรับปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้การพัฒนาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนครระยองประสบความสำเร็จที่ได้จากการศึกษานั้นคือ ความชัดเจนของนโยบายการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของผู้บริหารที่มีการส่งผ่านจากด้านบนลงด้านล่าง โดยการจะได้มาของนโยบายและตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่นั้น มีกระบวนการที่จำเป็นที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดให้มากขึ้นอีก

พรรัชชล อึ้งสุวรรณค์ (2553, น. 63-64) ได้ศึกษาเรื่องการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนา การดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร 1.1) สภาพในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานยุทธศาสตร์และการจัดการ ด้านงานป้องกันและปฏิบัติการ ด้านงานสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ด้านงานฝึกอบรม และด้านงานบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง 1.2) ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านงานยุทธศาสตร์และการจัดการ ด้านงานป้องกันและปฏิบัติการ ด้านงานสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ด้านงานฝึกอบรม และด้านงานบริหารทั่วไป 1.3) ความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านงานยุทธศาสตร์และการจัดการ ด้านงานป้องกันและปฏิบัติการ ด้านงานฝึกอบรม ด้านงานบริหารทั่วไป ส่วนด้านงานสนับสนุนทรัพยากรก็อยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร 2.1) ปัญหาของผู้รับบริการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับน้อย 2.2) ความต้องการของผู้รับบริการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน 3) การจัดทำแผนกลยุทธ์ ได้แผนกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และโครงการ

อาริยา จันทรจวง (2554, น. 40) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่าสภาพและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง โดย 1) ขั้นตอนการดำเนินการก่อนเกิดภัย ข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดอบรมทบทวนการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแก่เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมสาธารณภัยต่าง ๆ จัดทำฐานข้อมูลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ข้อมูลกำลังพลและอุปกรณ์ตลอดจนองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และอันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินงาน คือ จัดเตรียมสถานที่หลบภัย เส้นทางอพยพเมื่อคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน ประเมินความเสี่ยงและกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัย ควรมีการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัคร ได้แก่ สมาชิก อปพร. หน่วยกู้ชีพกู้ภัย (OTOS) และมีอาสาสมัครมิสเตอร์เตือนภัย จัดให้มีงบประมาณที่เพียงพอในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดภัย ข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีหน่วยปฐมพยาบาลและดำเนินการอพยพประชาชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เข้าระงับเหตุ บรรเทาภัยให้ยุติโดยเร็ว ค้นหาและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยนำส่งสถานพยาบาล และอันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินการ คือ จัดให้มีการดูแลความปลอดภัยบริเวณสถานที่เกิดภัยและสถานที่รองรับการอพยพ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ ขนย้ายผู้ประสบภัยและสิ่งของออกจากสถานที่เกิดเหตุ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและของมีค่าของผู้ประสบภัยเพื่อป้องกันทรัพย์สินสูญหาย 3) ขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดภัย ข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ รักษาความสงบและจรรยา

สำรวจความเสียหาย เช่น ทรัพย์สินของประชาชน สิ่งสาธารณประโยชน์ ปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ และ
 อันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินการ คือ จัดให้มีการบริการภาครัฐ การจ้างงาน และการประกอบอาชีพแก่
 ผู้ประสบภัย แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ จัดหาหรือสร้างที่พักชั่วคราว
 ให้กับผู้ประสบภัย รับบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย จัดให้มีเวรยามเฝ้าระวัง
 ป้องกันไม่ให้เกิดภัยพิบัติซ้ำและป้องกันมิจฉายชีพ

จิรัชิตร์ หยุคง (2554, น. 52) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทา สา
 ธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า 1)
 ระดับของปัจจัยในการเตรียมความพร้อมและระดับของความพร้อมของการป้องกันและบรรเทา สา
 ธารณภัยในตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) เจ้าหน้าที่ที่มี
 รายได้แตกต่างกันมีความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติ และ 3) องค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ มี
 ความสัมพันธ์กับความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพัน
 ไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

พรณวิภา ประภาสุข (2555, น. 139) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ
 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา
 สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสา
 ธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3
 ปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้
 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจังหวัดที่อาศัยอยู่มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 ของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ
 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา
 สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี เห็นควรมี 3 แนวทาง ได้แก่ ควรจัดหน่วยอาสาสมัครเพื่อคอยดูแลชุมชน
 และช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดสาธารณภัย ควรจัดร่วมกับหน่วยงานราชการในการจัดอบรมให้ความรู้
 เกี่ยวกับสาธารณภัยแก่คนในชุมชนและควรจัดร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์ให้
 ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยผ่านช่องทางต่าง ๆ ภายในชุมชน

วิจิตรตา ประชาชาติ (2556, น. 100) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนกับ ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอ เมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจเฝ้าระวัง สถานพื้นที่ที่คาดว่าไม่ปลอดภัยในหมู่บ้านชุมชนของท่าน มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วน ร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านต่าง ๆ เบื้องต้น มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อบต.มีส่วนร่วมในระดับน้อย 2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย มีประสิทธิผลในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย มีประสิทธิผลในการระดับ มาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยยาง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ แตกต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 4.1) ด้านการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์ทางบวก และ 4.2) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีความสัมพันธ์ กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก และ 5) ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการ ดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย และด้าน สงเคราะห์ผู้ประสบภัย

ปกรณัม จันทรทรง (2556, น. 116) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการป้องกันและลดผลกระทบตามลำดับ และ 2) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ควรมีการศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น เพื่อนำมาพัฒนาเปรียบเทียบ หรือทดสอบการป้องกัน สาธารณภัยที่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยเบื้องต้นในครัวเรือน ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัยที่เป็นปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแผนการดำเนินงานของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประจำปี และการฟื้นฟู ก่อสร้างแหล่งน้ำให้เพียงพอ เนื่องจากแต่ละปีประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาภัยแล้ง แหล่งน้ำอุบโภค บริโภคไม่เพียงพอ 2) ด้านการเตรียมความพร้อม ควรให้ความสำคัญและจัดให้มีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ ในพื้นที่ที่อาจเกิดความเสี่ยงในการเกิดสาธารณภัย การฝึกอบรม ชักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยขอความร่วมมือหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ ความรู้ ควรมีอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารให้เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งมีระบบติดต่อสื่อสาร สายด่วนแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง และจัดตั้งงบประมาณ หรือจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องจักรกลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้พร้อมให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมทั้งการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัยให้เป็นมาตรฐาน 3) ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ควรมีการจัดตั้งหรือฝึกอบรมชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไปค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ การขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการอื่นเมื่อเกิดสาธารณภัยให้มีความรวดเร็ว ทันต่อการระงับเหตุ ควรมีสถานที่อพยพผู้เสียหายหรือทรัพย์สินที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการช่วยเหลือด้านปัจจัยสี่ ที่เพียงพอและการมีทีมสาธารณสุขมูลฐานเข้ามาดูแล 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย ควรจัดตั้งงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอและทั่วถึง มีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่ หรือชุดป้องกันและรักษาความปลอดภัย

ในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อเป็นการสร้างความอุ่นใจให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย มีเจ้าหน้าที่หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาฟื้นฟูสภาพจิตใจหรือให้ความรู้ ด้านสุขอนามัยแก่ประชาชนผู้ประสบภัย การฟื้นฟูสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้รวดเร็ว และชดเชย ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามความเหมาะสมและการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยที่เหมาะสม

กิตติศักดิ์ เอี่ยมระหงษ์ (2557, น. 71) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนในการจัดการด้านอุทกภัยของจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนในการจัดการด้านอุทกภัย ของจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวางแผนและการติดตามตรวจสอบและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การดำเนินการจัดการปัญหาด้านอุทกภัย อยู่ในระดับมาก และการรับผลประโยชน์ในการจัดการปัญหาด้านอุทกภัย อยู่ในระดับน้อย ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนในการจัดการด้านอุทกภัยของจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ปัญหาการดำเนินการจัดการและการวางแผนเพื่อใช้ในการจัดการด้านอุทกภัย อยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการติดตามตรวจสอบและประเมินผลในการจัดการด้านอุทกภัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านอุทกภัยของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนของจังหวัดอ่างทอง พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านอุทกภัยของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนของจังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน

กฤษณพล พัฒนาศุภย์ (2558, น. 82) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงใหม่ ตามลำดับ และเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Zhang (1996, อ้างถึงใน ปกรณ์ จันทร์ทรง, 2556, น. 94) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการบรรเทาความรุนแรงจากอุทกภัยในเมือง Winnipeg รัฐแมนิโทบา ประเทศแคนาดา ในสี่ด้าน คือ การวิเคราะห์ความรุนแรงของอุทกภัย มาตรการการบรรเทาการป้องกันภัย บริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และองค์กรที่รับมือกับภัย โดยผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงของอุทกภัยในเมือง Winnipeg คือ การบันทึกการเกิดอุทกภัย การวางแผน การฝึกฝนอบรมและการแจ้งเตือนอุทกภัย ตลอดจนระบบการจัดการภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการป้องกันและบรรเทาความรุนแรงของการเกิดอุทกภัยในเมือง Winnipeg ต่อไป

Chanwit (2013, p. 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา มาตรการป้องกันภัยพิบัติของจังหวัดซีลีโออะกะ และจังหวัดเฮียวโกะประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินของญี่ปุ่นนั้น (Emergency Management) จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1) ขั้นลดความเสี่ยงและหลีกเลี่ยงภัยพิบัติ (Mitigation) เป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อลดความสูญเสียและความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยเกิดการบูรณาการจากทุกภาคส่วนภายใต้กฎ ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมือนกัน 2) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparedness) เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสียหายจากภัยพิบัติเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการรับมือกับภัยพิบัติ (Developing Capabilities) เช่น ความพร้อมของระบบเตือนภัย (Warning System) การจัดทำแผนฉุกเฉิน (Contingency Planning) การฝึกอบรม (Training Program) เป็นต้น 3) ขั้นตอบสนองและจัดการภัยพิบัติ (Response) เป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเพื่อลดอันตรายจากภัยพิบัติ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาได้ และ 4) ขั้นฟื้นฟู (Recovery) เป็นขั้นตอนที่ต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณูปโภคให้ได้มากที่สุด สำหรับบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลญี่ปุ่น ในการบริหารจัดการเมื่อเกิดภัยพิบัตินั้น พบว่า หลักการที่สำคัญที่สุดในการจัดการภัยพิบัติ คือ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนภายใต้การบริหารจัดการที่ดี ทั้งภาครัฐ (Public Sector) ภาคธุรกิจเอกชน (Private Sector)

และภาคประชาสังคม (Civil Society) โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในอดีต การจัดทำแผนป้องกันและจัดการบนพื้นฐานของเหตุการณ์ภัยพิบัติที่ผ่านมา ทั้งนี้การคาดหวังว่ารัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะสามารถเข้ามาช่วยเหลือตนอย่างทันที่ขณะที่ขณะเกิดภัยพิบัตินั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากยิ่ง ดังนั้นจึงมีคำกล่าวที่ทางหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติในญี่ปุ่นมักกล่าวแก่ประชาชนให้เตรียมพร้อมอยู่เสมอว่า “ตนต้องดูแลและรับผิดชอบชีวิตของตนก่อนเสมอ” ทำให้เมื่อเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงจะพบว่าญี่ปุ่นสูญเสียชีวิตประชาชนจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับระดับความรุนแรงของภัยพิบัติ เนื่องจากประชาชนจะช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด โดยคาดหวังว่ารัฐจะเข้ามาช่วยในขั้นตอนการฟื้นฟูภายหลังที่ภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไปแล้ว

2.6 แนวคิดทฤษฎีสับสนุนตัวแปร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ตัวแปรสนับสนุนตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

2.6.1 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มากำหนดเป็นตัวแปรต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

2.6.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนในการจัดการเมื่อเกิดภัย การจัดทำและฝึกซ้อมแผน เพราะเมื่อเกิดภัยจะได้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สับสนวุ่นวาย ดังที่ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชวาลย์ ทัดศิวิฐ (2551, น. 31-32)

ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในมิติของการพัฒนาไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ เป็นกิจกรรมขั้นตอนต่อมาที่มีความสำคัญเนื่องจากหากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแสดงผลงานด้วยการพัฒนา การพัฒนาด้านวัตถุจะได้รับการเน้นโดยที่ประชาชนหรือชาวบ้านจะไม่ทราบวิธีการที่จัดทำให้ได้มาซึ่งผลนั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะทำการวางแผนด้วยตนเอง ต่อมาเมื่อชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ย่อมเป็นการยากที่ชาวบ้านจะได้รับการศึกษา หรือพัฒนาตนเองในการวางแผน การดำเนินงานได้ ในขั้นตอนนี้ นักพัฒนาหรือเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าใจว่าจะต้องให้การศึกษาและเริ่มต้นด้วยเรื่องง่าย ๆ เสียก่อน เพื่อให้ชาวบ้านสามารถกระทำได้ มิใช่เริ่มต้นโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเป็นเกณฑ์

2.6.1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน และเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการจัดการกับสาธารณภัยต่าง ๆ ดังที่ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชวาลย์ ทัดศิวัช (2551, น. 31-32) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในมิติของการพัฒนาไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน แม้ว่าชาวบ้านจะยังยากจนและขาดแคลนทรัพยากรแต่ชาวบ้านทั่วไปก็มีทรัพยากรที่สามารถร่วมลงทุนในการพัฒนาได้หลายประเภท ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านได้คิดค้นทุนให้กับตนเอง และจะระมัดระวังการทำกิจกรรมจากการที่ได้เข้าร่วมดำเนินงาน และรู้สึกเป็นเจ้าของ นอกจากนี้การร่วมปฏิบัติงานยังทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเขาเห็นประโยชน์ก็จะดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วยตนเองได้

2.6.1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีความพร้อมที่จะรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เป็นการลดผลกระทบและความสูญเสียจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังที่ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

2.6.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและแสดงความคิดเห็นว่าในพื้นที่ยังมีสิ่งใดที่บกพร่อง และควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังที่ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่ บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้องค์กรพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชวาลย์ ทัดศิวิชัย (2551, น. 31-32) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในมิติของการพัฒนาไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากหากการติดตามผลและการประเมินผลการทำงานขาดการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน โดยเป็นการดำเนินงานของบุคคลภายนอกชุมชนแล้วชาวบ้านย่อมไม่ได้ประเมินด้วยตนเองว่าสิ่งที่เขาทำมาได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด

2.6.2 ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ 2) ด้านการเตรียมความพร้อม 3) ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และ 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย มากำหนดเป็นตัวแปรตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

2.6.2.1 ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ หมายถึง การจัดเตรียมและหาวิธีป้องกันแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดสาธารณภัย เป็นการบริหารจัดการสาธารณภัยในเชิงรุกที่จะช่วยให้สามารถลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐให้มัน้อยที่สุดรวมทั้งเป็นการสร้างหลักประกันและสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของประชาชน ดังที่ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) ได้เตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้กำหนดหลักการปฏิบัติไว้ดังนี้ ให้เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงและความอ่อนแอของพื้นที่ รวมทั้งการวางแนวทางการปฏิบัติการให้พร้อมเผชิญสาธารณภัยและดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เพื่อให้เกิดความพร้อมในทุกด้านและทุกภาคส่วนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา จันทรจวง (2554, น. 40-41) พบว่า สภาพและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ในขั้นตอนการดำเนินการก่อนเกิดภัย ข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดอบรมทบทวนการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแก่เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมสาธารณภัยต่าง ๆ จัดทำฐานข้อมูลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ข้อมูลกำลังพลและอุปกรณ์ตลอดจนองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และอันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินงาน คือ จัดเตรียมสถานที่หลบภัย เส้นทางอพยพเมื่อคาดว่าจะเกิด สาธารณภัย แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน ประเมินความเสี่ยงและกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัย ควรมีการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัคร ได้แก่ สมาชิก อปพร. หน่วยกู้ชีพกู้ภัย (OTOS) และมีอาสาสมัครมิสเตอร์เตือนภัย จัดให้มีงบประมาณที่เพียงพอในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.6.2.2 ด้านการเตรียมความพร้อม หมายถึง การเตรียมการในด้านต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมที่จะเผชิญกับสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยมีมีการเตรียมการป้องกันภัยไว้ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ ไว้รองรับกับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นทั้งการป้องกัน บรรเทา และระงับภัยให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) ได้ปฏิบัติในขั้นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติก่อนเกิดภัยและเมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนของรัฐและสามารถดำเนินการ อพยพเคลื่อนย้ายให้เป็นไปอย่างมีระบบ สามารถระงับการแตกตื่นเสียขวัญของประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการเคลื่อนย้ายส่วนราชการมาอยู่ในเขตปลอดภัยและสามารถให้บริการประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของปกรณ จันทรทรง (2556, น. 116-118) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม ควรให้ความสำคัญและจัดให้มีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ ในพื้นที่ที่

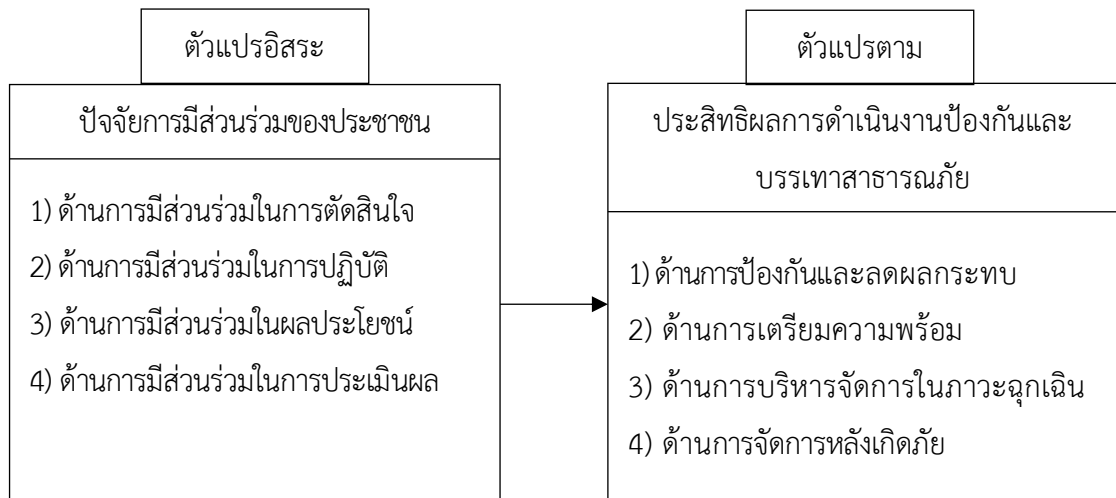
อาจเกิดความเสี่ยงในการเกิดสาธารณภัย การฝึกอบรม ชักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยขอความร่วมมือหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ ความรู้ อบรม ฝึกซ้อมเครื่องมือน้ำดับเพลิงให้เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งมีระบบติดต่อสื่อสาร สายด่วนแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง และจัดตั้งงบประมาณ หรือจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องจักรกลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้พร้อมให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมทั้งการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัยให้เป็นมาตรฐาน

2.6.2.3 ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน หมายถึง การปฏิบัติเพื่อขจัดหรือลดความรุนแรง ของภัย รวมทั้งการรักษาขวัญและความเป็นระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และประชาชนให้คงไว้ โดยการดำเนินการเป็นการเร่งด่วนเพื่อให้ภาวะภัยบรรเทาลงหรือหมดสิ้นโดยเร็ว และรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ประสบภัย ซึ่งเป็นความเร่งด่วนลำดับแรกที่จะต้องเร่งเข้าระงับและให้ความช่วยเหลือ ดังที่ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอปะทิว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้ จัดตั้งศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจเมื่อหน่วยเผชิญเหตุเข้าพื้นที่เกิดภัยขึ้น เพื่อตอบโต้เหตุฉุกเฉินตามภารกิจหลัก ณ พื้นที่ปลอดภัย การเฝ้าระวัง ติดตาม และรับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมง เพื่อแจ้งข่าวเตือนภัยผ่านทางสื่อต่าง ๆ ออกประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย พร้อมจัดบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์ และยานพาหนะในการระงับเหตุ ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากนั้นรายงานสถานการณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ ในการอพยพเคลื่อนย้ายอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา จันทร์จวง (2554, น. 40-41) พบว่า สภาพและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีในขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดภัย ข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีหน่วยปฐมพยาบาลและดำเนินการอพยพประชาชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เข้าระงับเหตุ บรรเทาภัยให้ยุติโดยเร็ว ค้นหาและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยนำส่งสถานพยาบาล และอันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินการ คือ จัดให้มีการดูแลความปลอดภัยบริเวณสถานที่เกิดภัยและสถานที่รองรับการอพยพ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ ขนย้ายผู้ประสบภัยและสิ่งของออกจากสถานที่เกิดเหตุ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและของมีค่าของผู้ประสบภัยเพื่อป้องกันทรัพย์สินสูญหาย

2.6.2.4 ด้านการจัดการหลังเกิดภัย หมายถึง การฟื้นฟูบูรณะภายหลังที่ภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนผู้ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติ และเป็นการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว ดังที่ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) ได้บริหารจัดการหลังเกิดภัยเพื่อเป็นการฟื้นฟูบูรณะภายหลังที่ภัยได้ยุติลงหรือผ่านพ้นไปแล้ว เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ และเป็นการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา จันทร์จวง (2554, น. 40-41) พบว่า สภาพและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีในขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดภัยข้อที่มีการดำเนินการ 3 อันดับแรก ได้แก่ รักษาความสงบและจราจร สำรวจความเสียหาย เช่น ทรัพย์สินของประชาชน สิ่งสาธารณประโยชน์ ปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ และอันดับสุดท้ายที่มีการดำเนินการ คือ จัดให้มีการบริการภาครัฐ การจ้างงาน และการประกอบอาชีพแก่ผู้ประสบภัย แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ จัดหาหรือสร้างที่พักชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัย รับบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย จัดให้มีเวรยามเฝ้าระวังป้องกันไม่ให้เกิดภัยพิบัติซ้ำและป้องกันมิฉวยชีพ

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980, p. 104) และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) เพื่อนำมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัย สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร จำนวน 2,092 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนอำเภอบะพือ, 2560, น. 5)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727) ตามสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3-1)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

แทนค่า

$$n = \frac{2,092}{1 + 2,092(0.05)^2}$$

$$= 335.79$$

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ในจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงขอเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 336 คน

1. ผู้วิจัยดำเนินการหาสัดส่วนประชากรที่เป็นตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ตามวิธีการหาสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น} \times \text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

$$\text{กำหนดสูตร } N = \frac{a \times n}{T} \quad (3-2)$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โดย N แทน จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น

n แทน จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

a แทน จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น

T แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

2. วิธีการสุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นหมู่บ้าน (ทุกหมู่บ้าน) ในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกระดับชั้น จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยใช้การจับสลากโดยเขียนหมายเลขทะเบียนบ้านในแต่ละหมู่บ้านแทนชื่อตัวแทนครัวเรือน ใส่ลงในกล่องที่หมู่บ้านแล้วจับสลากขึ้นมาที่ละสลากบันทึกไว้ ใส่สลากลงในกล่องอีกครั้งเพื่อให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิเลือกเท่าเทียมกัน แล้วจับสลากหากกลุ่มตัวอย่างอีกจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1. หมู่ที่ 1 ท่าตาเสือ	154	25
2. หมู่ที่ 2 เกาะชะอม	114	19
3. หมู่ที่ 3 ห้วยหลุด	379	62
4. หมู่ที่ 4 ทะเลทรัพย์	314	51
5. หมู่ที่ 5 ปากบ่อ	314	51
6. หมู่ที่ 6 บ่อนก	234	38
7. หมู่ที่ 7 เจริญทรัพย์	340	55
8. หมู่ที่ 8 วังทอง	213	35
รวม	2,062	336

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ระบบสถิติ (การตรวจสอบข้อมูลสถิติทางการทะเบียนอัตโนมัติ), สำนักทะเบียนอำเภอปะทิว, 2560, ชุมพร : อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร.

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์รวมทั้งกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยแบ่งเนื้อหา โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 32 ข้อ โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 284-285)

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และด้านการจัดการหลังเกิดภัย จำนวน 40 ข้อ โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 284-285)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.3.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.1.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3.3.1.4 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

3.3.1.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้มีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.2.1 นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.3.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Item of Objective Congruence หรือ IOC) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 266) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

1) นางสาวสุภาพร ขาวชำนาญ วุฒิการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2) ดร.อุษณีย์ ดวงพรหม วุฒิการศึกษา กศ.ด.วิจัยการศึกษา กศ.ม.สาขาวิชาภาษาไทย ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษด้านภาษาไทย โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโต ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3) นางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์ วุฒิการศึกษาคอม (วิจัยการศึกษา) ตำแหน่งครู
ชำนาญการพิเศษโรงเรียนโคกล่ามวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ การวัดผล และประเมินผลการวิจัย

เกณฑ์การให้คะแนนรายข้อมีดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ซึ่งข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นนำมาใช้ได้
โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \Sigma R/N \quad (3-3)$$

ΣR = ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 จากนั้นสร้าง
แบบสอบถามเพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3.3.2.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับตัวแทนครูเรือนในเขตเทศบาลตำบล
มาบอำมฤตที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้
ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธี Alpha Coefficient ของ Cronbach
(1970, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550) ได้เท่ากับ 0.963

3.3.2.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอบหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3.4.2 แจกแบบสอบถามให้กับตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอนาทวี จังหวัดชุมพร จำนวน 336 ฉบับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.4.3 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องจนครบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดำเนินการดังนี้

3.5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

3.5.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form) ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะส่วนของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดให้คะแนนของการตอบแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 285)

5	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลน้อยที่สุด

3.5.3 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และนำคะแนนไปหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นคะแนนจากจำนวนระดับชั้นเท่ากับ 5 ชั้น โดยใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ฉะนั้นในแต่ละช่องคะแนนของระดับชั้น จะเท่ากับ 0.8 คิดเป็นเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ประเมินผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 285)

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วม/มีประสิทธิผลในระดับน้อยที่สุด

3.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ดังนี้

3.5.4.1 กำหนดเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ โดยจะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย ดังนี้

ตารางที่ 3.2

ค่าระดับของความสัมพันธ์

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก *Applied Statistics for the Behavior Sciences*. (p. 118), Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J., 1998, (4th ed). New York : Houghton Mifflin.

3.5.4.2 วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามสถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson Product Moment Correlation และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise

3.5.4.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

3.5.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบเช็คข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ
2. จัดกลุ่มข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
3. สรุปผลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจำนวนความถี่ ข้อเสนอแนะปรับปรุงการสร้างภูมิคุ้มกันความหลงเชื่อสื่อสารณะในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จากผู้ตอบแบบสอบถาม

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพหุคูณลักษณะของข้อมูล สถิติที่ใช้ดังนี้

3.6.1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

3.6.2 การวัดระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)

3.6.3 สถิติเชิงตีความ (Inference Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออ้างอิงประชากรซึ่งผู้วิจัยจะใช้สถิติหลักเพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นในประเด็นดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 3) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	หมายถึง	จำนวนคน
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
X	หมายถึง	ตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน
X_1	หมายถึง	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
X_2	หมายถึง	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

X_3	หมายถึง	ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
X_4	หมายถึง	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
$X_{รวม}$	หมายถึง	โดยรวมปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน
Y	หมายถึง	ตัวแปรประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
Y_1	หมายถึง	ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ
Y_2	หมายถึง	ด้านการเตรียมความพร้อม
Y_3	หมายถึง	ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน
Y_4	หมายถึง	ด้านการจัดการหลังเกิดภัย
$Y_{รวม}$	หมายถึง	โดยรวมประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
R_{xy}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของสถิติวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ
Adj. R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของสถิติวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณที่ปรับแก้แล้ว
SS	หมายถึง	ผลรวมกำลังสองของค่าคะแนน (Sum of Square)
df	หมายถึง	ค่าของชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	หมายถึง	ความแปรปรวน หรือส่วนเบี่ยงเบนกำลังสองเฉลี่ย
F	หมายถึง	สถิติทดสอบ F ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวน
*	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้

4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย จึงได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	173	51.49
1.2 หญิง	163	48.51
รวม	336	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	36	10.71
2.2 20-30 ปี	47	13.99
2.3 31-40 ปี	115	34.23
2.4 41-50 ปี	90	26.78
2.5 51 ปีขึ้นไป	48	14.29
รวม	336	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	263	78.27
3.2 ปริญญาตรี	63	18.75
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.98
รวม	336	100.00
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกร	198	58.93
4.2 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	34	10.12
4.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	44	13.09
4.4 พนักงานบริษัทเอกชน	30	8.93
4.5 รับจ้างทั่วไป	26	7.74
4.6 อื่น ๆ ได้แก่ พ่อบ้านแม่บ้าน นักศึกษา	4	1.19
รวม	336	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 51.49 รองลงมาคือ เพศหญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 48.51 ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 34.23 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.78 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 อายุ 20-30 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 13.99 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 78.27 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.98 และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 58.93 รองลงมาคือ มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 13.09 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.12 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.93 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.74 และมีอาชีพอื่นๆ ได้แก่ พ่อบ้านแม่บ้าน นักศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.19

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.43	0.35	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.41	0.32	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.43	0.32	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.31	0.39	ปานกลาง
รวม	3.40	0.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.43$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.41$) และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.31$)

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดสาธารณภัยในชุมชน	3.50	0.56	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชน	3.57	0.56	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการอพยพ	3.41	0.56	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของการเกิดสาธารณภัย	3.38	0.56	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา สาธารณภัย	3.39	0.57	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนระบบเฝ้าระวัง/เตือนภัย/ระบบรักษา ความสงบเรียบร้อยในพื้นที่เกิดสาธารณภัย	3.45	0.57	มาก
7. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณภัย	3.40	0.61	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมและให้ความเห็นเกี่ยวกับความ เหมาะสมของแผน	3.38	0.62	ปานกลาง
รวม	3.43	0.35	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.57$) ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดสาธารณภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.50$) ท่านมีส่วนร่วมวางแผนระบบเฝ้าระวัง/เตือนภัย/ระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่เกิดสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.45$) ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการอพยพ ($\bar{X} = 3.41$) และระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทาง การแก้ไขปัญหาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.39$) ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของการเกิดสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.38$) และท่านมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมและให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผน ($\bar{X} = 3.38$)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมเฝ้าระวังการเกิดเหตุสาธารณภัย	3.38	0.54	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า	3.49	0.55	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการอพยพประชาชนในชุมชนไปยังพื้นที่ ที่ปลอดภัย	3.43	0.56	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณภัยให้คนในชุมชนทราบ	3.41	0.58	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น การแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม น้ำอุปโภคบริโภคและอาหาร	3.44	0.56	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อช่วยป้องกันสาธารณภัยในชุมชน	3.44	0.57	มาก
7. ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่ อพยพ	3.43	0.56	มาก
8. ท่านมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย	3.29	0.54	ปานกลาง
รวม	3.41	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น การแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม น้ำอุปโภคบริโภคและอาหาร ($\bar{X} = 3.44$) ท่านมีส่วนร่วมในการอุทิศร่างกายเพื่อช่วยป้องกันสาธารณภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.44$) ท่านมีส่วนร่วมในการอพยพประชาชนในชุมชนไปยังพื้นที่ที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.43$) ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่อพยพ ($\bar{X} = 3.43$) ท่านมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณภัยให้คนในชุมชนทราบ ($\bar{X} = 3.41$) และระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ท่านมีส่วนร่วมเฝ้าระวังการเกิดเหตุสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.38$) และท่านมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 3.29$)

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ที่อยู่อาศัยของท่านรอดพ้นจากปัญหาด้านสาธารณภัย หรือเมื่อเกิดสาธารณภัยก็ไม่ได้รับความรุนแรง	3.48	0.59	มาก
2. ท่านได้รับข่าวสารและการแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัย	3.35	0.57	ปานกลาง
3. ท่านได้รับข้อแนะนำในการปฏิบัติตัว เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในขณะเกิดสาธารณภัย	3.38	0.57	ปานกลาง
4. ท่านได้รับการชักชวนแผนการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดสาธารณภัย	3.46	0.55	มาก
5. ประชาชนได้รับการช่วยเหลือเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็ว	3.43	0.57	มาก
6. ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันภัย	3.47	0.57	มาก
7. ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพในชุมชนให้กลับคืนสภาพเดิม	3.37	0.51	ปานกลาง
8. ท่านได้มีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการแก้ปัญหาสาธารณภัยในชุมชน	3.57	0.51	มาก
รวม	3.43	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านได้มีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการจัดการแก้ปัญหาสาธารณภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือ ที่อยู่อาศัยของท่านรอดพ้นจากปัญหาด้านสาธารณภัย หรือเมื่อเกิดสาธารณภัยก็ไม่ได้รับความรุนแรง ($\bar{X} = 3.48$) ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันภัย ($\bar{X} = 3.47$) ท่านได้รับการซักซ้อมแผนการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.46$) ประชาชนได้รับการช่วยเหลือเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.43$) และระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านได้รับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตัว เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในขณะเกิดสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.38$) ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพในชุมชนให้กลับคืนสภาพเดิม ($\bar{X} = 3.37$) และท่านได้รับข่าวสารและการแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิด สาธารณภัย ($\bar{X} = 3.35$)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ท่านได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผน	3.27	0.63	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่	3.33	0.61	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานตามแผนทั้งด้านความสำเร็จและความล้มเหลว	3.35	0.59	ปานกลาง
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน	3.30	0.63	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการวางแผน	3.38	0.62	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนให้มีความเหมาะสม	3.31	0.57	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้/รับประโยชน์ฯให้มีความเหมาะสม	3.34	0.65	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ปรับปรุง แก้ไขแผนให้เป็นปัจจุบัน ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้น	3.24	0.65	ปานกลาง
รวม	3.31	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการวางแผน ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานตามแผนทั้งด้านความสำเร็จและความล้มเหลว ($\bar{X} = 3.35$) ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้/รับประโยชน์ฯให้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.34$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ($\bar{X} = 3.33$) ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนให้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.31$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 3.30$) ท่านได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ($\bar{X} = 3.27$) และท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ปรับปรุง แก้ไขแผนให้เป็นปัจจุบัน ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.24$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ	3.44	0.28	มาก
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.36	0.35	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน	3.41	0.32	มาก
4. ด้านการจัดการหลังเกิดภัย	3.39	0.31	ปานกลาง
รวม	3.40	0.27	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ($\bar{X} = 3.44$) และด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ($\bar{X} = 3.41$) และระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย ($\bar{X} = 3.39$) และด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X} = 3.36$)

ตารางที่ 4.8

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรด้านการป้องกันและลดผลกระทบ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. มีการเชื่อมต่อระบบข้อมูลสารสนเทศจากระดับท้องถิ่นถึงระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	3.31	0.51	ปานกลาง
2. มีการจัดทำและปรับปรุงแผนที่เสี่ยงภัยทุกประเภททุกปี	3.54	0.56	มาก
3. มีการส่งเสริมหรืออบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ วิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.49	0.55	มาก
4. มีการดำเนินการหรือโครงการเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยในท้องถิ่น	3.44	0.57	มาก
5. มีเตรียมความพร้อม เช่น การบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อการป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง	3.41	0.54	มาก
6. มีการสอบถามความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมจากประชาชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.43	0.56	มาก
7. มีการศึกษาโครงการนำร่องจากหน่วยงานอื่น หรือดำเนินโครงการนำร่องในท้องถิ่น เพื่อทดสอบการป้องกันสาธารณภัย	3.51	0.54	มาก
8. มีการสำรวจสถานะและประเมินความเสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัย	3.35	0.50	ปานกลาง
9. มีการป้องกันสาธารณภัยโดยใช้ธรรมชาติหรือปรับปรุงระบบนิเวศ เช่น การปลูกป่า	3.58	0.52	มาก
10. มีการจัดทำหลักสูตร หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องสาธารณภัยแก่ประชาชนทั่วไป	3.41	0.55	มาก
รวม	3.44	0.28	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อยคือ มีการป้องกันสาธารณภัยโดยใช้ธรรมชาติหรือปรับปรุงระบบนิเวศ เช่น การปลูกป่า ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมาคือ มีการจัดทำและปรับปรุงแผนที่เสี่ยงภัยทุกประเภททุกปี ($\bar{X} = 3.54$) มีการศึกษาโครงการ นำร่องจากหน่วยงานอื่น หรือดำเนินโครงการนำร่องในท้องถิ่นเพื่อทดสอบการป้องกันสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.51$) มีการส่งเสริมหรืออบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ วิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.49$) มีการดำเนินการหรือโครงการเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$) มีเตรียมความพร้อม เช่น การบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อการป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง ($\bar{X} = 3.41$) มีการจัดทำหลักสูตร หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องสาธารณภัยแก่ ประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ มีการสำรวจสถานะและประเมินความ เสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.35$) และมีการเชื่อมต่อระบบข้อมูล สารสนเทศจากระดับท้องถิ่นถึงระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ($\bar{X} = 3.31$)

ตารางที่ 4.9

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการเตรียมความพร้อม จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการเตรียมความพร้อม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. มีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ	3.25	0.53	ปานกลาง
2. มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นประจำทุกปี	3.29	0.54	ปานกลาง
3. มีเครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้มาตรฐาน	3.45	0.61	มาก
4. มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับชุมชน และระดับตำบลหรือเทศบาล	3.35	0.56	ปานกลาง
5. มีการฝึกอบรมอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.46	0.57	มาก
6. มีเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร หรือระบบพยากรณ์อากาศ	3.35	0.60	ปานกลาง
7. มีการบูรณาการใช้เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมือ อุปกรณ์ในงานด้านสาธารณภัยของหน่วยงานราชการร่วมกัน	3.42	0.58	มาก
8. มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และมีกำลังพลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.41	0.57	มาก
9. มีการส่งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและกำลังพลฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.38	0.61	ปานกลาง
10. มีหน่วยพัฒนากู้ภัย กู้ชีพ ประจำเทศบาลเพื่อรองรับสภาวะการเกิดสาธารณภัยหรือการเจ็บป่วย	3.32	0.52	ปานกลาง
รวม	3.36	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ มีการฝึกอบรมอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาคือ มีเครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.45$) มีมีการบูรณาการใช้เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ในงานด้านสาธารณสุขของหน่วยงานราชการร่วมกัน ($\bar{X} = 3.42$) มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และมีกำลังพลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ มีการส่งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและกำลังพลฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับชุมชน และระดับตำบลหรือเทศบาล ($\bar{X} = 3.35$) มีเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร หรือระบบพยากรณ์อากาศ ($\bar{X} = 3.35$) มีหน่วยพัฒนา กู้ภัย กู้ชีพ ประจำเทศบาลเพื่อรองรับสภาวะการเกิดสาธารณภัยหรือการเจ็บป่วย ($\bar{X} = 3.32$) มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 3.29$) และมีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ ($\bar{X} = 3.25$)

ตารางที่ 4.10

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เมื่อเกิดภัยแต่ละครั้ง	3.65	0.50	มาก
2. มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยได้รับทราบเพื่อเตรียมรับสถานการณ์	3.41	0.57	มาก
3. มีชุดปฏิบัติการเข้าไปค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์	3.40	0.58	ปานกลาง
4. ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังเกิดภัย	3.37	0.55	ปานกลาง
5. มีการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย ประสานขอความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาคเอกชน	3.40	0.58	ปานกลาง
6. มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน เพื่อให้การรักษา พยาบาลผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ	3.43	0.56	มาก
7. มีระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ	3.37	0.59	ปานกลาง
8. มีการอพยพทรัพย์สินผู้เสียหายไว้ในที่ปลอดภัย	3.39	0.54	ปานกลาง
9. มีการรายงานการเกิดสาธารณภัยให้หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบทราบ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น	3.39	0.55	ปานกลาง
10. มีการจัดระบบรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ประสบภัย และพื้นที่อันตราย จนกว่าสถานการณ์จะสิ้นสุด	3.39	0.58	ปานกลาง
รวม	3.41	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล ตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อยคือ มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เมื่อเกิดภัยแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมาคือ มี ระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน เพื่อให้การ รักษา พยาบาลผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.43$) มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยได้ รับทราบเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อยคือ มีชุดปฏิบัติการเข้าไปค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยที่รวดเร็ว ทันท่วงทีเหตุการณ์ ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมาคือ มีการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย ประสานขอความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย จากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาคเอกชน ($\bar{X} = 3.40$) มีการอพยพทรัพย์สินผู้เสียหายไว้ในที่ ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.39$) มีการรายงานการเกิดสาธารณภัยให้หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบทราบ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น ($\bar{X} = 3.39$) มีการจัดระบบรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ประสบภัยและ พื้นที่อันตราย จนกว่าสถานการณ์จะสิ้นสุด ($\bar{X} = 3.39$) ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ เบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังเกิดภัย ($\bar{X} = 3.37$) และมีระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเชื่อมโยง อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.37$)

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการจัดการหลังเกิดภัย จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการจัดการหลังเกิดภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. มีการประเมินความเสียหายในระดับครัวเรือนและในระดับภาพรวมที่เป็นความจริง และช่วยเหลือ ชดเชย ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ ตามระเบียบกฎหมายกำหนดที่เหมาะสม	3.57	0.51	มาก
2. มีการจัดหาที่พักชั่วคราวและระบบสุขาภิบาลแก่ผู้ประสบภัย ที่เหมาะสม กรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย	3.45	0.56	มาก
3. ให้การสงเคราะห์อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคแก่ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม	3.36	0.55	ปานกลาง
4. มีการรื้อถอน ซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนให้เข้าสู่สภาวะปกติภายในเวลาที่เหมาะสม	3.35	0.57	ปานกลาง
5. มีการดำเนินการฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบภัยพิบัติ	3.33	0.57	ปานกลาง
6. มีงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอ	3.31	0.54	ปานกลาง
7. มีระบบการบริหารจัดการ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยที่ดี	3.41	0.55	มาก
8. มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยพิบัติที่ต้องการฟื้นฟูในด้านต่าง ๆ	3.41	0.56	มาก
9. มีการฟื้นฟู หรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่เหมาะสม	3.43	0.53	มาก
10. มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น	3.36	0.55	ปานกลาง
รวม	3.39	0.31	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ด้านการจัดการหลังเกิดภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

น้อยคือ มีการประเมินความเสียหายในระดับครัวเรือนและในระดับภาพรวมที่เป็นความจริง และช่วยเหลือ ชดเชย ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ ตามระเบียบกฎหมายกำหนดที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือ มีการจัดหาที่พักชั่วคราวและระบบสุขภาพให้แก่ผู้ประสบภัยที่เหมาะสม กรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย ($\bar{X} = 3.45$) มีการฟื้นฟู หรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.43$) มีระบบการบริหารจัดการ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยที่ดี ($\bar{X} = 3.41$) มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยพิบัติที่ต้องการฟื้นฟูในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ให้การสงเคราะห์อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยา รักษาโรคแก่ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.36$) รองลงมาคือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 3.36$) มีการรื้อถอน ซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนให้เข้าสู่สภาวะปกติภายในเวลาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.35$) มีการดำเนินการฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบภัยพิบัติ ($\bar{X} = 3.33$) และมีงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.31$)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยวิธี Pearson's Product Moment Correlation (r) ในการหาค่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวก (+) หมายความว่า ข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงตามกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรตัวหนึ่งสูงค่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะสูงด้วย ถ้าค่าตัวแปรตัวหนึ่งต่ำค่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำด้วย ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีค่าเป็นลบ (-) หมายความว่า ข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามคือ กลับกัน ถ้าค่าเป็นศูนย์ (0) หมายความว่า ข้อมูลทั้งสองชุดไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่สัมพันธ์กันหรือไม่แปรผันร่วมกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรตัวหนึ่งสูงค่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำ ถ้าค่าตัวแปรตัวหนึ่งต่ำค่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะสูง จากค่า Correlation Coefficient มีเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ดังตารางที่ 4.12 (Hinkle, 1998, p. 118)

ตารางที่ 4.12

ค่าระดับของความสัมพันธ์

ค่า R_{xy}	ระดับของความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 0.85 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเกิด Multi-Collinearity ซึ่งหมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงมากเกินไป จนไม่เหมาะสมที่จะนำตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงเกินไปเข้าสมการทั้งสองตัว

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 4.13

แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	$Y_{รวม}$
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.575**	0.541**	0.518**	0.549**	0.625**
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_2)	0.636**	0.613**	0.573**	0.591**	0.692**
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3)	0.618**	0.630**	0.642**	0.595**	0.714**
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	0.594**	0.572**	0.409**	0.524**	0.602**
โดยรวมปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ($X_{รวม}$)	0.711**	0.691**	0.623**	0.662**	0.771**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 0.771 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.625 เมื่อดูความสัมพันธ์กับด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Y_1) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.575 รองลงมาคือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย (Y_4) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.549 ด้านการเตรียมความพร้อม (Y_2) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.541 และด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Y_3) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.518

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_2) กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.692 เมื่อดูความสัมพันธ์กับด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Y_1) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ มีค่าเท่ากับ 0.363 รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อม (Y_2) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.613 ด้านการจัดการหลังเกิดภัย (Y_4) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.591 และด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Y_3) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.573

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3) กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 0.714 เมื่อดูความสัมพันธ์กับด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Y_3) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.642 รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อม (Y_2) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.630 ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Y_1) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.618 และด้านการจัดการหลังเกิดภัย (Y_4) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.595

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.602 เมื่อดูความสัมพันธ์กับด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Y_1) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.594 รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อม (Y_2) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.572 ด้าน

การจัดการหลังเกิดภัย (Y_4) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 0.524 และด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Y_3) โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ มีค่าเท่ากับ 0.409

ตารางที่ 4.14

แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวม

ตัวแปร	Regression Coefficient				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.114	0.039	0.145	2.902	0.004**
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (X_2)	0.175	0.049	0.207	3.582	0.000**
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3)	0.315	0.044	0.373	7.128	0.000**
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	0.127	0.033	0.181	3.894	0.000**
ค่าคงที่ (Constant)		0.915			
Multiple R		0.781			
R^2		0.609			
Adjusted R^2		0.605			
F		129.102**			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมสามารถอธิบายได้ร้อยละ 60.90 มีค่า $R^2 = 0.609$ และมีค่า $F = 129.102$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3) มีค่าเท่ากับ 0.373 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) มีค่าเท่ากับ 0.181 ด้านการมีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติ (X_2) มีค่าเท่ากับ 0.207 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) มีค่าเท่ากับ 0.145 ตามลำดับสามารถสร้างสมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_3 = 0.915 + 0.114(X_1) + 0.175(X_2) + 0.315(X_3) + 0.127(X_4)$$

สมการการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_3 = 0.145(X_1) + 0.207(X_2) + 0.373(X_3) + 0.181(X_4)$$

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 4.15

ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล ตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยสอดส่องดูแล เฝ้าระวังเหตุในชุมชนของตนเองและแจ้งข่าวให้เทศบาลทราบ	23
2. เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	15
3. ควรมีการเผยแพร่ข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในสาธารณภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่	8
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	
1. ควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อเกิดภัย	39

(ต่อ)

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
2. เทศบาลควรมีการฝึกอบรม ชักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่บุคลากรและประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	11
1. เทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์ในการช่วยเหลือประชาชนให้พร้อมออกปฏิบัติหน้าที่ และเตรียมพร้อมไว้เสมอ หรือแจกจ่ายไว้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน	18
2. ฝึกอบรมให้ความรู้และความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสาธารณภัยต่างๆ ที่อาจจะประสบในพื้นที่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	10
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่างๆ ผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายของเทศบาลให้ทั่วถึงทุกชุมชน	27

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 1.1 ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยสอดส่องดูแล เฝ้าระวังเหตุในชุมชนของตนเองและแจ้งข่าวให้เทศบาลทราบ
 - 1.2 เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 1.3 ควรมีการเผยแพร่ข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในสาธารณภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
 - 2.1 ควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อเกิดภัย

2.2 เทศบาลควรมีการฝึกอบรม ชักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่บุคลากรและประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

3.1 เทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์ในการช่วยเหลือประชาชนให้พร้อมออกปฏิบัติหน้าที่ และเตรียมพร้อมไว้เสมอ หรือแจกจ่ายไว้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน

3.2 ฝึกอบรมให้ความรู้และความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสาธารณภัยต่าง ๆ ที่อาจจะประสบในพื้นที่

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ ผ่านหอกระจายข่าว หรือเสียงตามสายของเทศบาลให้ทั่วถึงทุกชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จำนวน 2,092 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนอำเภอปะทิว, 2560, น. 5) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นหมู่บ้าน (ทุกหมู่บ้าน) ในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณ

ภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นผู้วิจัยนำมาสรุปผลตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร สรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และมีอาชีพเกษตรกร

5.1.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.1.3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ และด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย และด้านการเตรียมความพร้อม

5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมสามารถอธิบายได้ร้อยละ 60.90 มีค่า $R^2 = 0.609$ และมีค่า $F = 129.102$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเท่ากับ 0.373 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเท่ากับ 0.181 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 0.207 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเท่ากับ 0.145 ตามลำดับ

5.1.6 ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประชาชนได้เสนอข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านไว้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยสอดส่องดูแล เฝ้าระวังเหตุในชุมชนของตนเองและแจ้งข่าวให้เทศบาลทราบ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรมีการเผยแพร่ข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในสาธารณภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เทศบาลควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อเกิดภัยและควรมีการฝึกอบรมซักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่บุคลากรและประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์ในการช่วยเหลือประชาชนให้พร้อมออกปฏิบัติหน้าที่ และเตรียมพร้อมไว้เสมอหรือแจกจ่ายไว้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน และฝึกอบรมให้ความรู้และความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสาธารณภัยต่าง ๆ ที่อาจจะประสบในพื้นที่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ ผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายของเทศบาลให้ทั่วถึงทุกชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่พบเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรตา ประชาชิต (2556, น. 100) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธณวิภา ประภาสุข (2555, น. 139) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ นพไธสง (2552, น. 134) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม และด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ เอี่ยมระหงษ์ (2557, น. 71) การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนในการจัดการด้านอุทกภัยของจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน ในการจัดการด้านอุทกภัย ของจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ เป็นเพราะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับ ท้องถิ่นตามกฎหมายกำหนดไว้ นั้นยังไม่มี การสนับสนุนหรือการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิหน้าที่ และความเป็นเจ้าของท้องถิ่นเท่าที่ควร อีกทั้งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นลักษณะที่รัฐบาลส่วนกลางเป็น หน่วยงานที่วางแผนและพัฒนาสั่งการและเป็นผู้นำในการปฏิบัติเองมาโดยตลอด โดยไม่ได้ปลูกฝังการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ความรู้สึกรู้สึกที่ต้องรอรับการพัฒนาว่าต้องเกิดจากภาครัฐเป็นสิ่งที่ ประชาชนเคยชิน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชวาลย์ ทัดศิวิชัย (2551, น. 37) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการและการแก้ไข ปัญหาข้อบกพร่องของการบริหารงานองค์กรภาครัฐไว้ว่า การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งในแง่ของการตัดสินใจ และ การดำเนินการแก้ไขปัญหาตลอดจนการตอบสนองประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมด้วยกระบวนการกลุ่ม และกระบวนการสร้างจิตสำนึก เพื่อให้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับ กองราชการส่วนตำบล (2557, น. 21-23) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมาย ร่วมจัดทำแผนพัฒนา ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล และให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่ การปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 2 ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล ทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่พบเป็นไปตาม สมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรกรณ์ จันทรทรง (2556, น. 116) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร จัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัด

อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา จันทร์จวง (2554, น. 40) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า สภาพและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรัชชล อึ้งสุวรรณค์ (2553, น. 63-64) ได้ศึกษาเรื่องการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร 1.1) สภาพในการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานยุทธศาสตร์และการจัดการ ด้านงานป้องกันและปฏิบัติการ ด้านงานสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ด้านงานฝึกอบรม และด้านงานบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรฉัตร หนูคง (2554, น. 52) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ระดับของปัจจัยในการเตรียมความพร้อมและระดับของความพร้อมของการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ เป็นเพราะสภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่บ้าง จึงส่งผลให้การดำเนินงานยังมีประสิทธิผลไม่เต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากการเชื่อมต่อระบบข้อมูลสารสนเทศจากระดับท้องถิ่นถึงระดับอำเภอ และระดับจังหวัดในประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละปี การจัดทำหลักสูตร หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องสาธารณภัยแก่ประชาชนทั่วไปยังทั่วถึงทุกชุมชน ระบบ

เตือนภัยหรือเครื่องมือพยากรณ์ให้ประชาชนได้ทราบก่อนเกิดภัยยังไม่ทันสมัย ไม่มีสถานที่เตรียมไว้สำหรับอพยพผู้ประสบภัยโดยตรง งบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินยังไม่เพียงพอ และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ (2560, น. 16-18) มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ เตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการเตรียมความพร้อม เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนของรัฐและสามารถดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายให้เป็นไปอย่างมีระบบไปสู่สถานที่ปลอดภัยและสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ดำเนินการ จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เพื่อตอบโต้เหตุฉุกเฉินตามภารกิจหลัก ณ พื้นที่ปลอดภัย การเฝ้าระวัง ติดตาม และรับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมง แจ้งข่าวเตือนภัยผ่านทางสื่อต่าง ๆ พร้อมจัดบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์ และยานพาหนะในการระงับเหตุ ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากนั้นรายงานสถานการณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ ในการอพยพเคลื่อนย้ายอย่างเป็นระบบ และ 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย เป็นการดำเนินการทั้งปวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ และเป็นการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยที่พบเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรตา ประชาชิต (2556, น. 100) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมศ น้อมชอบ (2552, น. 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาลนคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่งผลต่อการบริหารงานสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ เป็นเพราะเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรเป็นหน่วยงานในการปกครองท้องถิ่นที่มีภารกิจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ดูแลรับผิดชอบในการป้องกันสาธารณภัย เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุดและเป็นหน่วยงานแรกที่จะได้รับผลกระทบและสามารถเข้าถึงภัยเหล่านั้น โดยเน้นด้านความปลอดภัยของประชาชน มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พร้อมทั้งการจัดระบบป้องกันสาธารณภัยและอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและทันทั่วถึง อีกทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันสาธารณภัยในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการบริหารจัดการสาธารณภัย ทั้งขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุจะช่วยลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในการป้องกัน การเตือนภัย การบรรเทา และฟื้นฟูสาธารณภัย โดยเน้นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน สอดคล้องกับ สำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (2552, น. 2) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลมีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการ ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและดำเนินการ

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผน ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของการเกิดสาธารณภัย และร่วมเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย

5.3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยสอดส่องดูแลเฝ้าระวังการเกิดเหตุสาธารณภัยในชุมชนของตนเองและร่วมฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย

5.3.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ หรือมีการแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายอย่างรวดเร็วและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น

5.3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ปรับปรุง แก้ไขแผนให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร โดยให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์มีส่วนร่วมในการประเมินผลและเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร เพื่อนำผลการวิจัยมาการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพรให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยและการจัดการหลังการเกิดภัยของอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). แผนแม่บทการป้องกันและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากอุทกภัย วาตภัย และโคลนถล่ม (ระยะ 5 ปี). สืบค้นจาก <http://www.disaster.go.th>.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2555). คู่มือการจัดการภัยพิบัติสำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย.
- กรมอุตุนิยมนิเทศ. (2552). รายงานการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www.physicalgeography.net/fundamentals/7y.html>.
- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง. (2557). ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2543. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย. (2550). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กิตติศักดิ์ เอี่ยมระหงษ์. (2557). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชนในการจัดการด้านอุทกภัย ของจังหวัดอ่างทอง. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิรฉัตร หยุคง. (2554). ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ชัชวาลย์ พัดศิวิชัย. (2551). ความไว้วางใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. กรุงเทพฯ : รัฐสภาสาร.
- เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์. (2560). แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560. ชุมพร : เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์.
- ธงชัย แสงจันทร์. (2553). แนวทางการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณัม จันทร์ทรง. (2556). การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ประชุม สุวดีดี. (2551). การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ :
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- พรรณวิภา ประภาสุข. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ
ประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3
ปราจีนบุรี. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรัชชล อึ้งสุวรรณค์. (2553). การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย เขต 8 กำแพงเพชร. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2551). วัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลขององค์การราชการ. วารสาร
พัฒนาสังคม, 10(2), 26-48.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2555). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ภิมพศ น้อมชอบ. (2552). การบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาลนคร.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 3(1), 52-53.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา:
เกาะมุก จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มัลลิกา เจแแคน. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างสุรินทร์
บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น และราชการ. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- ยุทธพงษ์ วงศ์ไชย. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
จังหวัดพะเยา. พะเยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพะเยา.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (ม.ป.ป.). แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพของ
องค์กรในการประมวลสาระชุดทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 11.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2550). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- วันเพ็ญ นพไธสง. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิจิตรตา ประชาชาติ. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา
 สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. สกลนคร :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศรณรินทร์ สันติสุขคง (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและ
 แผนพัฒนาตำบลของคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การ
 บริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. ชลบุรี :
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภสวัสดิ์ ชีขวาล. (2555). การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ ศึกษาผ่านของนักวิชาการ
 ข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2550). การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2560). จังหวัดชุมพร ประชุมชี้แจงแผนการป้องกันและบรรเทา
 สาธารณภัยระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560. สืบค้นจาก
http://thainews.prd.go.th/website_th/news/print_news/WNSOC6006220010115.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2554). ผลกระทบที่เกิดจาก
 เหตุอุทกภัย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2552). แผนการป้องกันและบรรเทา
 สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดชุมพร. (2555). ข้อมูลการเกิดสาธารณภัยในจังหวัด
 ชุมพร ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นจาก <http://122.155.1.141/in.CPN-7.140/>.
- สำนักทะเบียนอำเภอปะทิว. (2560). ระบบสถิติ (การตรวจสอบข้อมูลสถิติทางการทะเบียนอัตโนมัติ).
 ชุมพร : อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร.
- อาริยา จันท์จวง. (2554). การดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบาย
 สาธารณสุข.
- อดิสร บำรุงญาติ. (2550). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกัน
 และบรรเทาสาธารณภัย ศึกษากรณีของอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. ขอนแก่น :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดร ตันติสุนทร. (2548). ท้องถิ่นเข้มแข็ง ประชาธิปไตยมั่นคง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- อุษณา ภักธมนตรี. (2550). การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ (แนวคิดและกรณีศึกษา). กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- อรุณ รักธรรม. (2550). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Asian Disaster Preparedness Center, AIT. (1994). United Nations Development Program. *Strengthening Disaster Management Strategies in Thailand*. Bangkok : UNDP (THA/88/004).
- Campbell, R. F. (1977). *On the Nature of Organizational Effectiveness in New parposetives on Organizational Effectiveness*. Edited by Paul S. Goodman and Johannes M. Pennings and Associates. San Francisco: Jassay Bass.
- Caplow, T. (1964). *Principle of Organization*. New York : Harcout Brace and orld.
- Chanwit Chaikan. (2013). *The Crisis Management : Shared Experiences and Lesson between Japan and Thailand*. Bangkok: Research community.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY : Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Hinkle, D.E, William ,W. and Stephen G. J. (1998). *Applied Statistics for the Behavior Sciences* (4th ed). New York : Houghton Mifflin.
- Kuriloft, A. H. and Others. (1993). *Starting and Managing the Small Business* (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- Merriam-Webster. (2001). *Collegiate Dictionary*. New York : Merriam Webster Company.
- Robbins, Stephen P. (1990). *Organization Theory : Structure Design and Application* (3rd ed). New Jersey : Prentice-Hall.
- Sherry, Arnstein, R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *In JAIP*, 35 (4), 216-224.
- Steers, R. M. (1985). *Managing Effective Organizations and Introduction*. Boston, Massachusetts : Keut Publishing Company, A Division of Wad Worth, Inc.
- Vapuu, T. L. (1998). Insiders and outsider : women' s movement and organizational effectiveness. *Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 33(3), 391-410.
- William Erwin. (1976). *Participation Management : Concept Theory and Implementation*. Atlanta G. : Georgia State University.
- William, W. Reeder. (1978). *Some Aspects of the Informal Social Participation of Form Families*. New York : Cornell University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัย

2. คำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด โดยผู้วิจัยจะสังเคราะห์เป็นภาพรวมของงานวิจัย เพื่อประโยชน์ในการใช้

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จำนวน 4 ด้าน

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จำนวน 4 ด้าน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

จำเอกพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี

นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. เพศ
 - ชาย หญิง
2. อายุ
 - ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี
 - 31-40 ปี 41-50 ปี
 - 51 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 - สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 - เกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 - รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 - รับจ้างทั่วไป อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ข้อความกรุณาท่านตอบแบบสอบถาม โดยแสดงความคิดเห็นด้วยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่านที่ท่านคิดว่าถูกต้องเหมาะสมตรงกับสภาพความเป็นจริงและตอบเพียงข้อเดียวในแต่ละคำถาม มากที่สุด มี 5 ระดับ

- 5 หมายความว่า มีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายความว่า มีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายความว่า มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด(5)	มาก(4)	ปานกลาง(3)	น้อย(2)	น้อยที่สุด(1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดสาธารณภัยในชุมชน					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชน					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการอพยพ					
4. ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของการเกิดสาธารณภัย					
5. ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสาธารณภัย					
6. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนระบบเฝ้าระวัง/เตือนภัย/ระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่เกิดสาธารณภัย					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ข่าวสาร สาธารณภัย					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมและให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผน					

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก ที่สุด(5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
1. ท่านมีส่วนร่วมเฝ้าระวังการเกิดเหตุสาธารณภัย					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการอพยพประชาชนในชุมชนไปยังพื้นที่ที่ ปลอดภัย					
4. ท่านมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณภัยให้คนใน ชุมชนทราบ					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น การแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม น้ำอุปโภคบริโภคและอาหาร					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อช่วยป้องกันสาธารณภัย ในชุมชน					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยรักษาความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินในพื้นที่อพยพ					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย					
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
1. ที่อยู่อาศัยของท่านรอดพ้นจากปัญหาด้านสาธารณภัย หรือเมื่อ เกิดสาธารณภัยก็ไม่ได้รับความรุนแรง					
2. ท่านได้รับข่าวสารและการแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัย					
3. ท่านได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตัว เพื่อเป็นการเตรียมความ พร้อมในขณะเกิดสาธารณภัย					
4. ท่านได้รับการซักซ้อมแผนการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดสาธารณภัย					
5. ประชาชนได้รับการช่วยเหลือเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็ว					
6. ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการ ป้องกันภัย					
7. ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพในชุมชนให้กลับคืน สภาพเดิม					

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
8. ท่านได้มีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการ จัดการแก้ปัญหาสาธารณภัยในชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
1. ท่านได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม แผน					
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงาน ตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่					
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ตามแผนทั้ง ด้านความสำเร็จและความล้มเหลว					
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุข้อบกพร่องที่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการวางแผน					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนให้มีความเหมาะสม					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการใช้/รับประโยชน์ฯให้มีความเหมาะสม					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ปรับปรุง แก้ไขแผนให้เป็น ปัจจุบัน ท้นต่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้น					

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์
อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ข้อความกรุณาท่านตอบแบบสอบถาม โดยแสดงความคิดเห็นด้วยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่านที่ท่านคิดว่าถูกต้องเหมาะสมตรงกับสภาพความเป็นจริงและตอบเพียงข้อเดียวในแต่ละคำถาม มากที่สุด มี 5 ระดับ

- 5 หมายความว่า มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีประสิทธิภาพมาก
- 3 หมายความว่า มีประสิทธิภาพปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีประสิทธิภาพน้อย
- 1 หมายความว่า มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับประสิทธิภาพ				
	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ					
1. มีการเชื่อมต่อระบบข้อมูลสารสนเทศจากระดับท้องถิ่นถึงระดับอำเภอ และระดับจังหวัด					
2. มีการจัดทำและปรับปรุงแผนที่เสี่ยงภัยทุกประเภททุกปี					
3. มีการส่งเสริมหรืออบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ วิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
4. มีการดำเนินการหรือโครงการเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยในท้องถิ่น					
5. มีเตรียมความพร้อม เช่น การบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อการป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง					
6. มีการสอบถามความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมจากประชาชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
7. มีการศึกษาโครงการนำร่องจากหน่วยงานอื่น หรือดำเนินโครงการนำร่องในท้องถิ่นเพื่อทดสอบการป้องกัน สาธารณภัย					

ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับประสิทธิผล				
	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
8. มีการสำรวจสถานะและประเมินความเสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัย					
9. มีการป้องกันสาธารณภัยโดยใช้ธรรมชาติหรือปรับปรุงระบบนิเวศ เช่น การปลูกป่า					
10. มีการจัดทำหลักสูตร หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องสาธารณภัยแก่ประชาชนทั่วไป					
ด้านการเตรียมความพร้อม					
1. มีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ					
2. มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นประจำทุกปี					
3. มีเครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้มาตรฐาน					
4. มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับชุมชน และระดับตำบลหรือเทศบาล					
5. มีการฝึกอบรมอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย					
6. มีเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร หรือระบบพยากรณ์อากาศ					
7. มีการบูรณาการใช้เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมือ อุปกรณ์ในงานด้านสาธารณภัยของหน่วยงานราชการร่วมกัน					
8. มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และมีกำลังพลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
9. มีการส่งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและกำลังพลฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย					
10. มีหน่วยพัฒนากู้ภัย กู้ชีพ ประจำเทศบาลเพื่อรองรับสภาวะการเกิดสาธารณภัยหรือการเจ็บป่วย					

ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับประสิทธิผล				
	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน					
1. มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เมื่อเกิดภัย แต่ละครั้ง					
2. มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยได้รับทราบเพื่อเตรียมรับสถานการณ์					
3. มีชุดปฏิบัติการเข้าไปค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิด สาธารณภัย ที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์					
4. ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังเกิดภัย					
5. มีการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย ประสานขอความช่วยเหลือ แก่ผู้ประสบภัยจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาคเอกชน					
6. มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน เพื่อให้ การ รักษาพยาบาลผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ					
7. มีระบบประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เชื่อมโยงอย่างมี ประสิทธิภาพ					
8. มีการอพยพทรัพย์สินผู้เสียหายไว้ในที่ปลอดภัย					
9. มีการรายงานการเกิดสาธารณภัยให้หน่วยงานที่มี ส่วน รับผิดชอบทราบ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น					
10. มีการจัดระบบรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ประสบภัย และพื้นที่อันตราย จนกว่าสถานการณ์จะสิ้นสุด					
ด้านการจัดการหลังเกิดภัย					
1. มีการประเมินความเสียหายในระดับครัวเรือนและในระดับ ภาพรวมที่เป็นความจริง และช่วยเหลือ ชดเชย ความเสียหายที่ เกิดจากภัยพิบัติ ตามระเบียบกฎหมายกำหนดที่เหมาะสม					
2. มีการจัดหาที่พักชั่วคราวและระบบสุขภาพให้แก่ผู้ประสบภัยที่ เหมาะสม กรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย					

ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับประสิทธิผล				
	มากที่สุด(5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
3. ให้การสงเคราะห์อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แก่ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม					
4. มีการรื้อถอน ซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนให้เข้าสู่สภาวะปกติภายในเวลาที่เหมาะสม					
5. มีการดำเนินการฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบภัยพิบัติ					
6. มีงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอ					
7. มีระบบการบริหารจัดการ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยที่ดี					
8. มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยพิบัติ ที่ต้องการฟื้นฟูในด้านต่าง ๆ					
9. มีการฟื้นฟู หรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติ ที่เหมาะสม					
10. มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหา สาธารณภัยที่เกิดขึ้น					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบคำถาม*****

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้องของข้อความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการตัดสินใจที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว ดังต่อไปนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้อง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้อง

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม						
1.	เพศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	อาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร						
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดสาธารณภัยในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนรองรับการอพยพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของการเกิดสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
5.	ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาสาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านมีส่วนร่วมวางแผนระบบเฝ้าระวัง/เตือนภัย/ ระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่เกิดสาธารณสุข ภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาสัมพันธ์ข่าวสาร สาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมและให้ความเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของแผน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ						
1.	ท่านมีส่วนร่วมเฝ้าระวังการเกิดเหตุสาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการอพยพประชาชนในชุมชนไปยัง พื้นที่ที่ปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารสาธารณสุขให้ คนในชุมชนทราบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น การ แจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม น้ำอุปโภคบริโภคและ อาหาร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อช่วยป้องกัน สาธารณสุขในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยรักษาความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่อพยพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
1.	ที่อยู่อาศัยของท่านรอดพ้นจากปัญหาด้านสาธารณสุข ภัย หรือเมื่อเกิดสาธารณภัยก็ไม่ได้รับความรุนแรง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านได้รับข่าวสารและการแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิด สาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านได้รับข้อแนะนำในการปฏิบัติตัว เพื่อเป็นการ เตรียมความพร้อมในขณะเกิดสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านได้รับการซักซ้อมแผนการปฏิบัติตัวเมื่อเกิด สาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ประชาชนได้รับการช่วยเหลือเฉพาะหน้าอย่าง รวดเร็ว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากการป้องกันภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านได้มีส่วนร่วมปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพในชุมชน ให้กลับคืนสภาพเดิม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านได้มีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ ในการจัดการแก้ปัญหาสาธารณภัยในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
1.	ท่านได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลการ ดำเนินงานตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
3.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานตามแผนทั้งด้านความสำเร็จและความล้มเหลว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการวางแผน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนให้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้/รับประโยชน์ฯ ให้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ปรับปรุง แก้ไขแผนให้ เป็นปัจจุบัน ทันต่อสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร						
ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ						
1.	มีการเชื่อมต่อระบบข้อมูลสารสนเทศจากระดับท้องถิ่นถึงระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	มีการจัดทำและปรับปรุงแผนที่เสี่ยงภัยทุกประเภททุกปี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	มีการส่งเสริมหรืออบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ วิธีปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
4.	มีการดำเนินการหรือโครงการเกี่ยวกับการป้องกัน สาธารณสุขในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	มีเตรียมความพร้อม เช่น การบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อการป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	มีการสอบถามความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมจาก ประชาชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	มีการศึกษาโครงการนำร่องจากหน่วยงานอื่น หรือ ดำเนินโครงการนำร่องในท้องถิ่นเพื่อทดสอบการ ป้องกันสาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	มีการสำรวจสถานะและประเมินความเสี่ยงเพื่อเตรียม ความพร้อมในการป้องกันสาธารณสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	มีการป้องกันสาธารณสุขโดยใช้ธรรมชาติหรือ ปรับปรุงระบบนิเวศ เช่น การปลูกป่า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	มีการจัดทำหลักสูตร หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องสาธารณสุขแก่ประชาชน ทั่วไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการเตรียมความพร้อม						
1.	มีระบบการเตือนภัยให้ประชาชนได้ทราบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ภัยเป็นประจำทุกปี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	มีเครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ในระดับชุมชน และระดับตำบลหรือเทศบาล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
5.	มีการฝึกอบรมอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	มีเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร หรือระบบพยากรณ์อากาศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	มีการบูรณาการใช้เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ในงานด้านสาธารณภัยของหน่วยงานราชการร่วมกัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และมีกำลังพลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	มีการส่งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและกำลังพลฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	มีหน่วยพัฒนากู้ภัย กู้ชีพ ประจำเทศบาลเพื่อรองรับสภาวะการเกิดสาธารณภัยหรือการเจ็บป่วย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน						
1.	มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เมื่อเกิดภัยแต่ละครั้ง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยได้รับทราบเพื่อเตรียมรับสถานการณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	มีชุดปฏิบัติการเข้าไปค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
4.	ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังเกิดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	มีการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย ประสานขอความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาคเอกชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน เพื่อให้การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	มีระบบประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	มีการอพยพทรัพย์สินผู้เสียหายไว้ในที่ปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	มีการรายงานการเกิดสาธารณภัยให้หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบทราบ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	มีการจัดระบบรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่อันตราย จนกว่าสถานการณ์จะสิ้นสุด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดการหลังเกิดภัย						
1.	มีการประเมินความเสียหายในระดับครัวเรือนและในระดับภาพรวมที่เป็นความจริง และช่วยเหลือชดเชย ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ ตามระเบียบกฎหมายกำหนดที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	มีการจัดหาที่พักชั่วคราวและระบบสุขาภิบาลแก่ผู้ประสบภัยที่เหมาะสม กรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
3.	ให้การสงเคราะห์อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แก่ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	มีการรื้อถอน ซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนให้เข้าสู่สภาวะปกติภายในเวลาที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	มีการดำเนินการฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบภัยพิบัติ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	มีงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	มีระบบการบริหารจัดการ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยที่ดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	มีการสำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยพิบัติที่ต้องการฟื้นฟูในด้านต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	มีการฟื้นฟู หรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ประสบภัยพิบัติที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
X1	250.3500	448.5410	.4971	.9625
X2	250.4000	445.8872	.5846	.9622
X3	250.5750	445.1737	.6070	.9621
X4	250.4000	449.2205	.5798	.9623
X5	250.4750	451.1276	.4498	.9626
X6	250.3750	453.3173	.3714	.9628
X7	250.3750	450.8558	.5134	.9624
X8	250.5250	449.6404	.5091	.9624
X9	250.4000	447.5795	.5584	.9623
X10	250.3750	448.3942	.5316	.9624
X11	250.6750	453.4045	.4129	.9627
X12	250.5000	448.8718	.5026	.9625
X13	250.4250	448.7122	.5504	.9623
X14	250.5750	449.4814	.5194	.9624
X15	250.3000	455.0872	.3436	.9629
X16	250.6500	452.9513	.3619	.9629
X17	250.2500	447.2179	.5741	.9622
X18	250.4000	448.6564	.5564	.9623

X19	250.4500	448.2026	.5682	.9623
X20	250.4250	449.4814	.4834	.9625
X21	250.4250	448.6096	.5163	.9624
X22	250.4000	447.6821	.5545	.9623
X23	250.4250	448.7122	.6582	.9621
X24	250.4750	454.4609	.3806	.9628
X25	250.6250	450.8045	.4735	.9625
X26	250.6000	454.7077	.3404	.9629
X27	250.5500	454.5615	.3145	.9630
X28	250.6750	452.5327	.4523	.9626
X29	250.5500	456.2538	.2981	.9630
X30	250.6250	455.7788	.3298	.9629
X31	250.5250	451.4353	.4748	.9625
X32	250.6000	448.5538	.5605	.9623
Y1	250.3750	445.9327	.6731	.9620
Y2	250.4000	457.0667	.2645	.9630
Y3	250.5500	451.7410	.5103	.9624
Y4	250.4750	454.8199	.3299	.9629
Y5	250.6750	456.9429	.2838	.9630
Y6	250.4000	454.2462	.3986	.9627
Y7	250.5500	453.7410	.4160	.9627
Y8	250.4500	447.7410	.6364	.9621
Y9	250.4250	452.0968	.4967	.9625
Y10	250.5500	451.7410	.4632	.9626
Y11	250.5000	452.6154	.4237	.9627
Y12	250.6000	452.5538	.4341	.9626
Y13	250.6000	453.7333	.3514	.9629

Y14	250.5500	448.7154	.5476	.9623
Y15	250.3250	453.8147	.4396	.9626
Y16	250.6000	446.2974	.6072	.9621
Y17	250.3750	454.0353	.3735	.9628
Y18	250.4750	439.9481	.7905	.9615
Y19	250.3500	448.8487	.6100	.9622
Y20	250.2750	446.5122	.5916	.9622
Y21	250.3750	453.7788	.4263	.9626
Y22	250.4750	444.8199	.7028	.9619
Y23	250.4250	449.2763	.5276	.9624
Y24	250.4500	447.5359	.6453	.9621
Y25	250.4500	453.9974	.3662	.9628
Y26	250.4000	447.5282	.6543	.9621
Y27	250.3500	448.7974	.6123	.9622
Y28	250.4500	449.0231	.5807	.9622
Y29	250.4000	453.1692	.4501	.9626
Y30	250.4250	443.0199	.7814	.9617
Y31	250.4250	447.0712	.6167	.9621
Y32	250.4500	451.3821	.4787	.9625
Y33	250.5000	442.4103	.7996	.9616
Y34	250.4250	452.6609	.4700	.9625
Y35	250.5750	453.4301	.3928	.9627
Y36	250.5750	447.0199	.5763	.9622
Y37	250.5000	452.0513	.4930	.9625
Y38	250.5000	449.4359	.5604	.9623
Y39	250.4500	452.2538	.4860	.9625
Y40	250.5250	450.2558	.5256	.9624

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 72

Alpha = .9630

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ว ๐๐๕๐/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวสุภาพร ขาวขำนาญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ
ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว
จังหวัดชุมพร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ยุภาพร ยุภาค)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๐๕๐/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณอุษณีย์ ดวงพรหม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ
ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว
จังหวัดชุมพร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ยุภาพร ยุภาค)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๐๕๐/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ
ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน
จังหวัดชุมพร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ยุภาพร ยูภาพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ๐๐๕๑/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน สหภาพเทศบาลตำบลมหาสารคาม.....

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๘ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ๐๐๕๒/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๘ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาค)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

จำเอกพงษ์ศักดิ์ ชุนมาลี และสิทธิพร สุนทร. (2562). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์
อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	จำเอกพงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี
วัน เดือน ปีเกิด	10 กรกฎาคม พ.ศ. 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	31/13 ม.7 ต.ทะเลทรัพย์ อ.ปะทิว จ.ชุมพร
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
ตำแหน่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	การศึกษาอนุปริญญาหลักสูตรนักเรียนจำทหารเรือ โรงเรียนทหารนาวิกโยธิน หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2547	รัฐศาสตรบัณฑิต (รศ.บ.) สาขาวิชาทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2562	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รปม.) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม